هو الرزاق

مناقب رزاقیہ

حالات

قطب الاقطاب حضرت سید شاہ عبد الرزاق بانسوی قدس سرہ

از

فخر المحدثین حضرت مولانا محمد نظام الدین فرنگی محلی

حسب ارشاد

حضرت سید ممتاز احمد صاحب رزاقی بانسوی

بحسن صحت

جناب مولانا محمد صبغت اللہ صاحب شہید فرنگی محلی

باہتمام عابد علیخان شاہی پریس لکھنؤ میں چھپا

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

نحمدہٗ ونصلے علے رسولہ الکریم

قطب الاقطاب مرشد انام محبوب بارگاہ الٰہی حضرت سید شاہ عبدالرزاق بانسوی قدس سرہ الاصفی کی مقدس سوانح عمری، آپکے سلسلۂ نسب اور کرامات کے متعلق اسوقت ارباب اعتقاد کے ہاتھون مین مجمل و مطول بہت سے رسائل ہین - لیکن استاذ العلما حضرت ملا نظام الدین صاحب نے جس دقت نظر اور عالمانہ انداز اور جس تحقیق و کاوش کیساتھ آپکے حالات جمع کیے ہین انکو علاوہ فضل تقدم کے خاص جامعیت و مرتبہ استناد حاصل ہے آج چھبیس ۲۶ برس ادہر عم محترم و معظم مرشدی حضرت سید شاہ غلام جیلانی صاحب قدس سرہ العزیز نے ۱۳۱۳ھ مین اس مستند کتاب کو خاص اہتمام سے شایع کرایا تھا اور تحقیق الفاظ و تصحیح عبارات مین جو غیر معمولی جد و جہد فرمائی تھی اُسکا ادنی نمونہ یہی کہ جسقدر قدیم نسخے اس کتاب کے ملسکے انکو یکجا کرکے کتاب کی تصحیح کیگئی اور اسی پر بس نہین کیا بلکہ ابوالحیا جناب مولانا شاہ محمد نعیم صاحب قدس سرہ فرنگی محلی ایسے محقق عالم کا بھی اسمین مشورہ شامل کیا گیا - اسی کا نتیجہ ہے کہ ناظرین کو ایک ایک صفحہ مین بیس بیس نسخے نظر

آئینگے۔ یقیناً سخت احسان فراموشی ہوتی اگر حضرت عم محترم رحمۃ اللہ علیہ کی کوششوں کو اس شاعت مین نظرانداز کر دیا جاتا۔ اسلیے جو شان اور طریقہ پہلی اشاعت کا تھا باوجودیکہ وہ ایک حدتک اب متروک ہوگیا ہی لیکن نہ صرف اسلاف کی یاد قائم رکھنے بلکہ زیادتی تحقیق کیلیے اسی کو قائم رکھا گیا اس قابل عزت کتاب کی اہمیت و عظمت کو مدنظر رکھتے ہوے یہ خیال غلط نہین ہی کہ صورت موجودہ سے زیادہ اسکو صورتاً و معناً شاندار بنایا جاسکتا تھا یعنی مفید حواشی اور کارآمد فٹ نوٹ حضرت مصنف کی سوانح عمری، نفس کتاب پر تبصرہ، ارض مطہر بانسہ کے تاریخی حالات، خود سلسلۂ رزاقیہ کی مختصر تاریخ یہ چیزین ایسی تھین جو نہ صرف زمانہ موجودہ مین جبکہ اصول تصوف و سلوک سے ایک عام بیخبری ہی ضروری تھین۔ بلکہ کتاب کو زیادہ نفع بخش بھی بنا دیتین لیکن چونکہ اشاعت مین عجلت زیادہ تھی اسلئے ان چیزونکو رسالہ ہذا کی اردو ترجمہ کیلیے چھوڑ دیا گیا ہی جسکی تکمیل مین میرے عزیز جناب مولانا صبغت اللہ صاحب شہید فرنگی محلی مصروف ہین اور جو انشاءاللہ جلد ملک کے سامنے پیش کیا جائیگا۔ اس کتاب کی تصحیح مین بھی عزیز موصوف نے میری مدد کی ہی۔ اسلیے ناظرین کتاب سے توقع ہی کہ مطالعہ کے وقت عزیز موصوف کیلیے میری طرح دعائے فلاح دنیا و آخرت کو نہ بھولین گے۔ فقط

ممتاز احمد رزاقی بانسوی

فہرست مضامین مناقب رزاقیہ

الحمد لله الصمد الرزاق للارواح والاشباح الخلاق للموجودات جميعًا بالحكمة البالغة البارعة والصلوٰة والسلام على سيد العالم بالتخلق بالاخلاق الالٰهية الشريفة البالغة افضل الرسل والانبياء بما لا يكتنهه الا عالم الغيب والشهادة وعلى مقتفيه من الآل والاصحاب ولي السعادة وعلى من اتبعهم بالاحسان في المعرفة والعبادة وبعد فيقول تراب اقدام الفئة القادرية كثرهم الله تعالى عز وجل ما تجلى الحق علا على قلوب الاولياء وترقى العرفاء الاصفياء نظام الدين محمد بن قطب العلماء ومركز دائرة المعارف الربانية والاسرار الالٰهية قطب الدين السهالي مولدًا والانصاري محتدًا انه اذ قد صعد معارج العبودة وسعد جده بتحصيل انقياد للشيخ قدوة الاولياء وعمدة العرفاء حاوي المعارف الالٰهية جامع الاسرار الربانية قطب الوقت السيد عبد الرزاق مد الله تعالى ظله الظليل على الخلائق والخلائف اناخ مطي عزيمته على ساهرة ان يكتب بعض احواله الجليلة فصمم العزم وعلى الله التكلان وهو الموفق ويرجو ان يهديه الله تعالى ببركة صحبته العلية الى ما اشتهى وان تكون هذه الرسالة ذخرًا واجرًا

ليوم القرار	فيارب بالخل الحبيب محمد	نبيك هو السيد المتواضع
انلنا مع الاحباب ومنيك التي	اليها قلوب الاولياء تسارع	فبابك مقصود وفضلك زائد

الٰہی افض علیٰ انوار عطوفتہ الشیخ الاجل فاضۃ بعد افاضۃ | وجودک موجود و عفوک واسع

واکرمنی بتلالؤ لآلی فیضہ تلالؤاً بعد تلالؤ و احینی والقلب فی ذکرہ وانشئنی فی الوقت الموعود
والروح یقظان بمطالعۃ جمالہ واحشرنی والسریرۃ تحیی بمشاہدۃ ذاتہ وادخلنی فی الدارین
فی زمرۃ احبائہ علم وفقک اللہ تعالیٰ خیراً ان محاسن شیخنا الکامل غیر عدیدۃ ومناقبہ غیر محصورۃ
وکرامات وی لاتحصی ست ومقالات وی از اکتناہ بیرون ست پس بندہ درگاہ کہ کمترین
از خادمان جناب پاک ست و شمۂ از مذاق اولیاء اللہ تعالیٰ کہ مشامش بہرہ ور شدہ است
دور ست از اندازہ و احصای مدائح و عطیات الٰہی و موہبات ربانی نامتناہی کہ وہاب
مطلق بقلب حضرت شیخ قدس سرہ الاصفی روزی نمودہ بفضلہ وکمال کرمہ
ترا چنانکہ توئی ہر نظر کجا بیند ∴ بقدر بینش خود ہر کسی کند ادراک ∴ لکن بقدر طاقت خود و
احصاء آنچہ دیدہ و از زبان مبارک شنیدہ و از یاران معتمدین دریافتہ درین اوراق تحریر
می آرد واللہ الہادی الی سبیل الرشاد وہو المثبت لاقدام عبادہ علی مایلیق والمبعد عما
لایلیق و علم ایہا الطالب الشائق الی جناب الحق تعالیٰ واحبابہ رضوان اللہ تعالیٰ علیہم
سمیتہا مناقب رزاقیہ و رتبتہا علی خمسۃ وصول لیسہل علیک الاستخراج وصل
اوّل در بیان نسب حلیۂ مبارک و وطن و احوال وفات و سلسلۂ انتساب طریقہ صافیہ

احبائہ آمین
ومقالات
از کمترین خادمان جناب و شمۂ از مذاق اولیاء اللہ مشامش بہرہ مند شدہ است
اقدام
سمیتہا
رتبتہا
معنی از احوال نسب شریف وطن شریف

وصل دوم در بندی از احوال خلاق و ارادت کشف معارف و اقوال دال بر محبت الٰهی وصل سیوم در بیان بندی از انکه بهتف هاتف غیب لسان و بی تجلی یافت وصل چهارم در بندی از واردات منام و الهامات در یقظه بدون سمع آواز هاتف و الهامات از جهت ارواح اولیا ظاهره وصل پنجم در بندی از کرامات و خرق عادات که متضمن بعض تاثیرات بر اصحاب ست

وصل اول بدانکه نسب حضرت شیخ قطب وقت شیخ الاسلام مرشد المسلمین شیخ عبدالرزاق قدس سره الاصفی و هذا نابالقسط الاوفی بسید عالم صلوات الله علیه و علی آله الطاهرین می پیوندد و جد کلان بزرگوار شان نور الله تعالٰی مضجعها از بدخشان در هند آمده و پیش امرائے هند وقاری کلی داشت ازین راه افواج قاهره همراه داشت و هنود مرتده را بحکم اضرب اعناق الکفرة و جاهد الکفار اخراج نموده متصرف بر خطه آنها شد و رواج اسلام بعیے قوت گرفت و بعد چندی از ایام حفید آن بزرگ در موضع محمود آباد از نواحی دریاباد که قصبه ایست از اعمال اوده سکونت گرفته و بسبب هرج مرج که راه یافت آن خطه بدست دیگری رفت و حضرت شیخ صفی قدس سره الاصفی در قریه بانسه که خانه جد مادری در انجاست در خانه جد مادری خود توطن گرفت و ایام طفولیت و خورد سالی از اکتساب آشنائی از حرف و خط آشنائی نگرفت الا آنکه دران هنگام قرآن مجید را خوانده و از لسان پارسی گرفت چنانچه عادت هندست که طفلان را از لسان مسطور رقامی کنند

دوم
سوم
تحقیق
که بغیب لسانست
که لسان غیبست
که از ظاهر شد
شیخ اعلی الله درجته
و اصحابه
و نزد
شده و رونق
یافته
اعلی الله درجته
گرفته
در خورد سالی آشنائی از حرف و خط نگرفته
و خورد سالی از اکتساب آشنائی از حرف و خط
خط نگرفته بود

اولاً بالفاظ حرف و نقوش خطیه و بعد از اعتیاد بفهم دلالت نقوش بر الفاظ خود ها و طرق
دلالت بر معانیش آشنا می کنانند و حضرت قدس سره الاصفی بمرتبهٔ تامه که مقصود از تعوید با
مانوس نشد و یا فی الجمله شناسائی یافته باشد بعد از آن این تعلیم و تعلم از میان رفت قبل از حصول
ملکه بعالم نسیان رفته باشد و بالفعل از دلالت نقوش عربیه و فارسیه مناسبت یافته نشد
حلیهٔ مبارک حضرت شیخ قدس سره الاصفی طویل قامت بودند نه با فراط بلکه بطوریکه در حلیهٔ
مبارک حضرت نبوت صلی الله علیه وسلم وعلی آله الکرام الطاهرین یعنی از قد و متوسطه که طویل
از قصیر باشد و اسمر اللون یعنی گندمی که مائل به بیاض چشمی باشد و چشم مبارک مناسب بود
و هرگز اثری از صفرت نبود و سواد اللون معجب و در آخر سن بسبب ریاضت که مورث گرمی
دماغ باشد یک چشم جانب یمین رفته اثنینیت از میان رفته راه خود گرفت و بینی مبارک بلند
و طویل آینده طبع داشت یعنی متوسط و دندان مبارک کلان بود مثلا صحق و قدر فرج
میان دندانها از خاطر رفته و لحیهٔ مبارک طویل مشروع و کثیف مطبوع و اندکی از موها سیاه و جلیه
و بنی سفید نورانی و سن شریف وی قریب نود ظاهر او کم بود و قد لقی الله تعالی یوم الاربعاء
السادس من شوال من السنة السادس و الثلثین بعد الالف و المائة من السنین الهجریة
المقدسة دفن بروضة فی مشرق القریة بانسه قریة منها جداً و آن روضه الحال نهایت
دلپذیر است و عشاق الهی را سکون بسیار می بخشد و شاغل باذکار ظاهریه و باطنیه را
چسپیدگی و یکسوئی در ذکر حبیب بسیار رسیده بزیارتگاه جمله خلق آن نواحی هست بزار رقیمه که
به دکاتب الحروف در وقت ارتحال حاضر نبود بروز دوم رسیده از مردم که حاضر بودند و معتمد علیهم
هستند شنیده که پیش از لقاء از مرض نفخ شکم و قولنج مبتلا شد بعد از آن مرتفع شد و از ابتدای

مرض تا وقت لقا بحق هیچگونه در حواس و عقل تفاوت راه نیافته و بعضی از حضار گفتند که این وقت کلمه شهادت ست فرمود که این خود نقش دل ست که ازین غفول خواهد شد آن حاضر گفت باین من هم موقنم لیکن از بهر این بعرض میرسانم که همه اعضا در آن باشند که مخلوق شدند برای آن پس زبان در کار خود باشد هرچند مدار کار بروی نیست پس بر زبان راند کلمه تامه را و آن عزیز هم گفت حضرت ارشاد فرمایند که بعد از ارتحال ما چه کنیم ظاهر التفطن فرمود که از ساخت عمارت در مرقد از کنیسه و مسجد و صومعهای زیاد می پرسد فرمود ازین امور از من مشورت نطلبید بعد از ارتحال همه کس مختار آن عزیز گفت از سیرت علیه و جبلت بهیه که تجرید و تفرید باشد آگهم که ازین چیزها رغبت نیست ولیکن از ایصاء بصاحبزاده والا میان صاحب میان غلام دوست محمد سلمه الله تعالی در قاه الی مدارج الکمال و میان منگری سلمه الله تعالی که برادر علاتی میان غلام دوست محمد می شوند با مرکیه بذهن و الاصوب باشد فرمود اینها هر دو برادر ند و فلانه یعنی مادر میان منگری مادر ایشان ست یعنی بایکدیگر معاشرت دارند صاحبزاده والا مادر برادر خرد را مادر خود پندارند و همچنین واقع شد صاحبزاده والا شفقت بحال برادر خرد چنان نمودند که بکلانها همچنین زیبد نیکو معاشرت فرمودند که هادی مطلق و حبیبش خاتم مرسلان سید عالم صلوات الله تعالی علیه و علی آله الطاهرین مقتفیان با ثار نبوی راضی باین ست سلمهما الله تعالی بعد از آن آن عزیز مخلص صادق بجناب حضرت اعلی الله درجته فی العلیین باز

[illegible]

[illegible]

بعرض رسانند که در حق صاحبزادهٔ والا چیزی فرمایند فرمودند استقامت نمایند و
هرگز قصد تحصیل معاش بجانب امرا و عمال نکنند همه خوب خواهد شد آنچه از پیر دستگیر خود بمن
رسیده بوی نموده ام بوی مشغول باشد انشاء الله تعالی نافع خواهد شد مرضی حقتعالی خواهد شد
بلکه بهمه یاران طالب حق تعالی بگویند که هرانچه بآنها ارشاد یافته بجد و جهد کوشند فیض الهی
خواهد شد انشاء الله تعالی بعد از آن آن مخلص صادق بعرض رسانند که وجه گذران ندارند چگونه
استقامت نمایند فرمودند که من که در خانه نشسته چیزی مدد معاش نداشته بودم و رزاق مطلق
رزق رسانند بطوریکه از دیگران مواسات کرده شد این چند کلمات درمیان آمد بعد از ان متوجه
بجناب رب خود شد و بعد ساعتی ملاقی بحق شد قدس سره العزیز حق تعالی از برکات
وی ما مریدان را بهره مند گرداند قدس الله سره الاصفی وهدانا بقسطه الاوفی و هم شنیده شد
که بعض اذکار ارشاد فرمود که از ورد وی بسط رزق و وجه معاش شود حضرت قدس سره الاصفی
در طریقهٔ قادری بود و شرف بیعت بجناب قدوة العشاق و اصلان بحق مستغرق بجناب احد
مطلق سیاح بحر حقیقت و سیار راه طریقت قطب وقت میر سید عبد الصمد مد ظله العالی خدانما
نموده مزار مبارک وی در احمد آباد گجرات یزار و بتبرک بود وی بجناب شاه شیخ اسلام هدایت الله
خدانما قادری بیعت کرده و اجازت گرفت ظاهرا در خطهٔ عرب فوت شده و وی بجناب شیخ
المشائخ الکبار عارف کامل قدوهٔ موحدان و اصلان شاه حسین خدانما قدس سره در برهان پور
مرقد مبارک او زیارت و تبرک به وی بشیخ اسلام قطب وقت شاه امان الله امانی رحمه الله تعالی و وی
بشیخ الاسلام بشاه ابراهیم بهکهری می پیوند و وی بشیخ اسلام شاه ابراهیم ملتانی و وی بشیخ
اسلام میران سید بخش فرید بهکهری و وی بشیخ اسلام شاه جلال و وی بشیخ اسلام سید محمد
و وی بشیخ اسلام شیخ بهاء الدین و وی بشیخ اسلام شیخ ابو العباس و وی بشیخ اسلام سید حسن

رسانند

قادری

شیخ الاسلام شاه هدایت الله

الاسلام

شاه

الاسلام

الاسلام

الاسلام

الاسلام

الاسلام

الاسلام

قادری و وی بشیخ الاسلام شیخ موسی قادری و وی بشیخ الاسلام سید علی قادری و وی بشیخ الاسلام
پیر سید احمد برادر سید محمد بغدادی و وی بشیخ الاسلام بسید محمد بن ابی صالح قادری و وے
بشیخ الاسلام پیر سید عبدالرزاق خلف صدق حضرت قطب الاقطاب غوث اعظم حضرت پیر دستگیر
سید محی الدین عبدالقادر جیلی و وی بشیخ الاسلام بہ پدر بزرگوار قطب الاقطاب غوث اعظم محبوب ربانی
حبیب سبحانی شیخ عبدالقادر جیلی قدس سرہ و وی بشیخ الاسلام شیخ ابوسعید مبارک مخزومی و وی
بشیخ الاسلام شیخ ابوالحسن علی ہنکاری و وی بشیخ الاسلام شیخ ابوالفرح طرسوسی و وی بشیخ
الاسلام شیخ عبدالعزیز یمنی و وی بشیخ الاسلام شیخ ابوبکر شبلی و وی بشیخ الاسلام سید طائفہ جنید
بغدادی و وی بشیخ الاسلام خال خود شیخ سری سقطی و وی بشیخ الاسلام شیخ معروف کرخی
و وی بشیخ الاسلام شیخ داؤد طائی و وی بشیخ الاسلام شیخ حبیب عجمی و وی بشیخ الاسلام تاج
محدثین و فقہا و عرفا شیخ حسن بصری قدس اللہ تعالی اسرارہم و بارک فی اخلافہم و وے
بامیر المومنین سید الاولیاء صاحب رسول اللہ ذوالید الطولی فی الماثر و المناقب شعر
لا ایدیک لو اصف المطری خصائصہ ٭ و ان یک سابقا فی کل ما وصفا ٭ اسد اللہ الغالب
مظہر العجائب و الغرائب علی ابن ابی طالب کرم اللہ تعالی وجہہ و للہ در من قال ؎ واضح
بالتاویل ما کان مشکلا ٭ علی بعلم نالہ بوصیہ ٭ علیہ السلام و علی آلہ و وی بسید الانبیاء و المرسلین
خاتم النبوۃ رحمۃ للعالمین محمد مصطفے صلوات اللہ تعالی علیہ و علی آلہ و اصحابہ الکرام و ہادیہ
الہادی المطلق جل و علا و **بطریق** حضرت خواجہ معروف بامام المسلمین سید الاتقیا
العرفاء باللہ تعالی و اسرارہ کما یحب و یرضی حضرت امام علی موسی رضا رضی اللہ تعالی عنہ
و وی بہ پدر بزرگوار حضرت امام موسی کاظم رضی اللہ تعالی عنہ و وی بہ پدر بزرگوار
حضرت امام جعفر صادق رضی اللہ تعالی عنہ و وی بہ پدر بزرگوار حضرت امام محمد باقر

رضی اللہ تعالی عنه و وی به پدر بزرگوار حضرت امام زین العابدین رضی اللہ تعالی عنه
و وی به پدر بزرگوار سید شهدا قرۃ عین سیدۃ النساء فاطمه زهرا ابن امیر المومنین و سید الانبیاء
والمرسلین حضرت امام حسین رضی اللہ تعالی عنه و وی به پدر بزرگوار حضرت امیر المومنین
صاحب رسول اللہ صلی اللہ علیه وسلم وعلی آله واصحابه وسلم و بطریق روحانیت که دیگرا
طریق اویسیه میگویند اجازت از جانب خواجهٔ بزرگ حضرت خواجه معین الدین چشتی
رضی اللہ تعالی عنه چنانچه در قصبهٔ موهان بتقریبی نزول فرموده مردم آنجا عقیدت
بسیار دارند و اکثری از سادات وغیره عقد بیعت دارند شخصے تمنی مبایعت نمود
و بعرض رساند قبول فرموده آن مرید صادق گفت من گرویدگی بجناب خاندان چشتیه
دارم هرچند همه خانواده ها برحق اند و بزرگ اند لیکن عقیدت باین خانواده گرفته پس آنحضرت
فی الجمله سکوت فرموده گفتند که بحضرت خواجهٔ بزرگ ملاقات معنوی شد اجازت فرمود
پس آن شخص مرید در طریقهٔ چشتیه شد و شجره که داب مشائخ کرام بنوشت و سیر آن بهر مرید مستمر ست
نویسانده باین طریق که الٰهی بحرمت راز و نیاز یکه فقیر عبدالرزاق بتو دارد الٰهی بحرمت
راز و نیاز یکه خواجهٔ بزرگ شیخ اسلام خواجه معین الدین چشتی رضی اللہ تعالی عنه بتو دارد الی
آخره و برهمین اعتبار اگر طریق چشتی شمارند دور نخواهد بود که در قصبهٔ ردولی نزول فرموده
بود مردم ارادهٔ بیعت آوردند حضرت قدس سره در خطره آوردند که این قصبهٔ ولایت
شیخ احمد عبدالحق ست رضی اللہ تعالی و مزار مبارک دران قصبه است بزیارت و تبرک به
فی الحال لقای معنوی بروح مبارک شان شد آثار اجازت و رضا لائح شدن گرفت
وصل دویم حضرت قدس سره العزیز در ایام طفولیت بقصبهٔ ردولی متوجه شد ظاهرا
بهر تحصیل علم همراه یک خادم معاون ظاهرا پدر بزرگوار همراه کرده بود در اثنای راه ماندگی

گرفت در جائی نشست و خادم گفت که درین نواحی دهی ست که بعضی اقارب من در انجا
می باشند شما در اینجا باشند من بآن ده میروم از اقارب و ملاقات نموده چیزی براے
خورش می آرم و رفت چندی توقف شد چون ایام خردسالی بود از تنهائی در راه غربت
غمگین شدن گرفت درین اثناء درویشی حسن البهجه و بهی اللهجه نامش عنایت الله بود پیدا
شد گفت سبب گریستن چیست از سبب آنچه طاری بود گفت درویش فرمود مقصد کجا ست
گفت ردولی گفت با ما بیا خواهم رسانید برفاقتش قصد مقصد نمود آن درویش فرمود که
در دست کتاب چیست گفت یوسف زلیخا یعنی نظم ملا عبدالرحمن جامی رحمه الله تعالی در قصه
حضرت یوسف علیه السلام و علی نبینا و آله و زلیخا رحمها الله تعالی گفت تراچه کار از نیکیء یوسف
بچه حال بود و زلیخا چه حال داشت القصه در نواحی ردولی رسیدند و در سایهء درختی نزول
آوردند چون وقت مغرب رسید نماز گذارد و تا عشا مشغول رب خود شد حضرت شیخ
میفرماید چنان متوجه بجناب ودود حق بود که از خود غائب شد محض لغزی معنی ماند دیگر
یاد دارم که فرمود که مطابق قامت مبارک وی بود عزیزی دیگر از یاران حضرت قدس سره
العزیز می گفت که شنید که باسمان ملاصق بود حالت بر حضرت قدس سره العزیز متغیر شد
و ترس و خوف لاحق شدن گرفت پس برخاست بفاصلهء چند قدم از انجا نشست
بعد زمانے آن نور کم شدن گرفت تا اینکه صورت شخصیه جسمیه پیدا شد پس حضرت قدس سره
العزیز نزدیک وی آمد و درویش آب طلبید در آن نواحی حوضی بود از انجا آورد و چیزی
دران حل نموده خورد و بقیه را بحضرت عطا نمود بمجرد خوردن وی حال متغیر شد از همه التفات
دل سرد گشت پس گفت ما را همراه خود گیر گفت تو خردسالی والدین تو در تجسس خواهند شد
چه طور همراه برم پس از ان مردم که دران نواحی بود طعام آوردند بحضرت اجازت خورد

نمود حضرت فرمود شما هم بخورید گفت اگر پُر کردن رود ها می خواستم چرا از دل بیرون شهر
می کردم و نخوردا یام ابتدائے سرما بود پوشش خود بحضرت داد و حضرت پوشیده خسپید
چون باخر شب بیدار شد نه درویش ست و نه پوشش پوشش خود را گرفته راهی شد
بنده از حضرت قدس سره العزیز پرسیدم که حالا آن درویش کجاست فرمود و الله اعلم بعد
لمحه گفت که در خطه عرب فوت کرد علیه الرحمة چون روز هویدا شد آن رفیق که از راه جدا
شده بود آمد همراه وی شد مراجعت بخانه نمود چندی گذاشت چون ایام بتکلیف رسید
از عوائق زمان از اشتغال بکتاب ماند و چون وجه اسباب معاش در ضیق بود قصد
نوکری کرده جا بجا نوکری می کرد و از علوفه بحاجت ضروریه خود و حوائج من یحتاج علیه فیها
می پرداخت و سخا بسیار داشت هرچه در وجه علوفه می یافت از برخی از ان بحوائج می پرداخت
و از برخی از ان بفقرا مواسات میکرد بلکه از بیشتر مواسات میکرد همچنین میگذرانید و شجاعت
بارش داشت هرگز نمی ترسید مماثل وی کمیاب بود در نواحی دکن پیش عاملی از عمال بادشاهی
نوکر بود روزی پیش وی با دیگر نوکران از سپاه نشسته بود یکی از اهل قلم وی گفت که انقدر
سپاه نشسته کسی نیست که از فلان متمرد زر برآرد شخصی که تهور داشت گفت که من بگیرم
و وی را می آرم و برخاست و گفت سید عبدالرزاق رفیق میشوی گفت میشوم هر دو
برخاستند و پیش آن متمرد نشستند و گلوش گرفتند و سلاحی که داشت از پیش وی گرفته در
گلوش ملصق ساختند آن متمرد مضطرب شد سپاه وی گرد اگرد میگردیدند لیکن جرأت نے
یافتند و آن زمیندار متمرد گفت شما باد و رشوید مارا می کشند پس آمدن شما ها لا ینفع ست پس
تمامه زر را کفیل داد اهل قلم آن عامل آمدند درانچه نشان خواطر آنها بود کردند پس
ایشان فرمودند حالا هیچ وجه شبهه در رسید زر نیست بگذاریم نگذاشتند و از وی شدند

سخاوت
شجاعت
می پرداخت
میداشت
گلویش
گلویش
و نزد اهل
ایشان یان
پرسیدند

وگفتند که ما یان میرویم در سپاه شما هر کسی داعیهٔ شجاعت داشته باشد هر چند ما یان دو تن
هستیم و حضرت می فرمود که هرگز در انوقت بیم و ترس بوجهی نبود کسی قوت و قدرت
نیافت و همچنین حوادث بسیارست و تواضع بسیار داشت و فقرا از هر قسم در دائرهٔ
خانقاه نزول میکردند و از ضروریات از طعام وغیره مرفه می شدند و چند روز اقامت
می کردند روز اول بود هر روز مهمان بودند ازین سبب مقروض بسیار شد اگر فقرا
بست و پنجاه و یا زیاده می آمدند غله میده هانید با اسباب پختن هر قدر که می طلبیدند
می یافتند اکثری از انها قوم ملاتیه هستند که مرتکب خلاف شرع سخنهائے لاطائل میگفتند
هرگز چیزے نمی گفت و باداش نمی داد بوقت مناسب فق دلین نصیحت میکرد بعضے
از انها در انوقت متدم میشدند و در عالم نوکری در بلدهٔ احمد آباد گجرات بود شخصی گفت
که در اینجا درویشی ست که مردم در حق حسن ظن دارند و خدا نما میگویند بوی رسیم و بیعت
بوے کنیم گفت بسیار خوب لقد سمعنا ذو عوت پس پیش حضرت قطب قدوهٔ عرفا
حضرت سید عبد الصمد علیه الرحمة رسیدند و درخواست بیعت نمود و قبول فرمود و از
اذکار ارشاد فرمود در گجرات چند ماه ظاهرا از چار زیاده نباشد اقامت داشتند
و چند ساعت در شب یا روز از سعادت لقای خجستهٔ شیخ بزرگوار خود بهره مند میشد
بعد ازان بمقام میرفت و در آخر شب بذکر مشغول می بود و در روز از خلق کنار
میگرفت شخصے بجناب حضرت میر سید عبد الصمد علیه الرحمة بعرض رسانید که سید
عبد الرزاق را بخلوت چله امر فرما فرمود چله وی بر پشت اسپ است چون صاحب
قدس سره العزیز واقف سر قدر بود و زبان مبارک را تاثیری قوی است بعنایت الهی
بر پشت اسپ کشاید کار شد که با ولیای کمل در خلوت میشود و از جناب حضرت میر صاحب

قدس سره العزیز اجازت سیر جانبی شد پس از احمدآباد متوجه سوی گرشد چندی در نوکری
و خدمت فقرا گذرانید بعد ازان از روحانیت حضرت میر سید عبد الصمد علیه الرحمة اجازت
اقامت در وطن و ترک نوکری دریافت بوطن آمد و اقامت گرفت و از اخلاق مرضیه
شرعیه بیدار بودن در شب مگر قلیل و میگفت مردم را مقدار پاس شب یعنی ربع کفایت
دارد و خودش از پاس شب کمتر می خسپید مگر اینکه عارضی پیدا آمد و یاران را موکد به
بیداری می شد و از طلبه حق کسی که بسیار می خسپید راضی نمی شد و موکد می ساخت
که بشب چیزی نخورند و در روز اندک تا احیای لیل و ذکر که صورت تجلی معدوم می گردد نیک
صورت یابد و خودش سیر نمی خورد و هر وقتیکه میخورد گرسنگی باقی داشت اگر آنقدر باز
خورد جایش بود بلکه اگر زیاده ازان خورد جایش هم داشت و در رمضان مبارک
بروزه تاکید می فرمود و در تقلیل طعام در وقت افطار مبالغه داشت و منع از طعام
در شب آن نهار ابود که تقلیل طعام بعد از افطار چنانچه باید نمیکردند و از اخلاق مرضیه آن
بود که اگر فقرا که ظاهر سیمای آنها عشق الهی ست مهمان می شد طعام ما بین یدین وی
مینهاد و متخلی بالطبع می کرد مبالغه در خوردن نمی کرد و می گفت هرگاه درویش ست و
سیمای وی سیمای طالب حق سبحانه تعالی بسیار خورد و پر ساختن شکم در حق وی زهر قاتل ست
و کم خوردن تریاق مجرب اگر مبالغه کرده که فلان چیز بخورد یک لقمه دیگر و سیر تا به گفته بنده
بسیر خوردن مشغول باشد پس بوی ضرر عظیم پیدا آید و اگر از ابنای دنیا مهمان میشد شفقت
می فرمود و تاکیدات در خوردن و مبالغه نمود شاید که در مجلس بیگانه شرمش گیرد و گرسنه ماند
و خوف ضرر در حق وی نیست چه تمام شب وی می خسپد اگر نمی خسپید بچیزها مشغول میباشد
از محمود نیست و از اخلاق مرضیه آن بود که شفقت بر طفلان بسیار می کرد و مظلومان از

اخلاق مرضیه آن بود که سپارش اهل خصومت پیش قضات وغیره نمیکرد بلکه سپارش
امور دنیاوی و دینیه نمیکرد چنانچه بعض اقارب وی آمدند درخواست سپارش بقاضی کم از مریدان
بود میداشت و جرأت نمی یافت که بعرض رسانند از یاران خواست که بعرض رسانند خطی حاصل
نمایند درین آشنا بودیم که از اندرون آمد وی تقریب گفت که من سپارش بقاضی نمیکنم هرچند
که جگر گوشه من باشد بعضی از سر واقف نبودند متعجب بودند بعد ساعتی معلوم شد که فلان
شخص درخواست داشت ودر ابتدا حاضر و از اخلاق مرضیه آن بود که هرجا که نوکری
می کرد اگر خلل فی الجمله در اشتغال باشغال خود می یافت نوکری گذاشته جائی دیگر میرفت
و از همه کس احوال خود را پوشیده و کسی که پیش وی نوکری بود مطلع میشد بر حالش
نوکری می گذاشت و علاقه خود می گرفت و هرچند بتواضع در پیش مے آمد قبول نمی نمود
این را از واقعات ست از انجمله نیست که پیش سید محمد یوسف که از خلفای شیخ غلام محی
که مشهور بشاه مجاست نوکر بود روزی در مجلس وی بمقام خود نشسته بود درویشی آمد و بی
نگریست و از راه تعجب گفت که هی هی لی باز بر طعمه فرود آمدی شاه یوسف متوجه شد
پس از ان خلوت خواست و طلبید و از احوال پرسید اخفا نمود بعد از ان برخاست و
نوکری گذاشت شاه یوسف مبالغه نمودند فرمود مقام نوکری نماند شما بتواضع در پیش
مے آیید که بنوکران نمی کنند و از اخلاق مرضیه آن بود که در خانه بشب بیدار می بود و در
روز در صحرا که فضا و مد نظر داشته باشد و یا در سایه درخت که مطبوع باشد و یا کنار جوی و
یا حوضی دور از عمارت و مردم میرفت و در انجا از صبح تا ظهر می بود وضو ساخته نماز میگذارد
و انوار الهی چنان تابیدن گرفتی که بیانش در قید قلم نمی گنجد و از خصال مرضیه آن
بود که سیر و سفر را دوست میداشت چنانچه از خانه مبارک بلده لکهنو که دوازده فرسنگ

دو بار می آمد و گاهی سه بار و از درویشان بهمه کس ملاقات می کرد و اگر کلمهٔ نیک و لطیفه می شنید خوشیها میکرد و مسرت تمام لائح میشد چنانچه در سیر به آله آباد براهبی از قوم هنود هنه ملاقات کرد و وی مسافر بعالم بقا بود و بطالب خاص خود گفت که چیزی من میدانم و از تو و از همه یاران پنهان کردم حالا بتو می نمایم اشارت باکسیری نمود که از وی بعض اجساد زر میشود آن طالب گفت که من که توسل بتو گرفتم نه بهر این چنین امر دنی بلکه بهر اسم اعظم الله جل و علا این همت وی بارها بر زبان می آورد سرور بر جبین هویدا میگشت و کلمهٔ لطیف از هر که می شنیدی متغیر می شد چنانچه شخصی روایت نمود که شیخ محمدی رحمه الله تعالی بشاه مرتضی سوپتی که شیخ قوم ملاقیه است ملاقات کرد شاه مرتضی کوبه پیاله پر از مسکر شراب بود و او شیخ محمدی را نمود شاه مرتضی گفت مصرع بر زبان خمری بدل ذکر خدا۔ شیخ محمدی گفت مصرع بر زبان عطری بدل ذکر خدا۔ این حکایت را شیخ بر زبان می آورد و حسن بدیههٔ جواب شیخ را تحسین می نمود و اینچنین واقعات را و اقعات بسیار ست از احاطهٔ خامه بیرون ست و از تزویر بسیار ناخوشی داشت کسی روایت نمود که پیش شیخ پیر محمد سلونی تقریب سرود بود و اشعار هندیه انشاد می کردند صوفیان بوجد آمدند شیخ محمدی رحمه الله رسید بعد از انکه صوفیان نشستند شیخ چند آیت بالحان خواند کسی بوجد نه ایستاد شیخ گفت عجب ست از سماع قرآن بر کسی حال متغیر نشد و از اشعار هندیه که مضمونش باین مضمون بعدی تمام دارد متغیر شدند باین بسیار راضی شد و از عنایت الٰهی بتوجه پیران بزرگواران چنان حقائق بروی لائح

شد که از طوق بیان بیرون ست و فنا و بقا بالله گویا جبلت داشت و مرتبهٔ جمع الجمع و جمع تفرقه چنانچه لصحابهٔ کمل بود طبیعت گشته بود و از آثار وی در همه وقات سماع لسان

که در لسان این قوم آواز هاتف می گویند بود خواه متوجه شود یا نشود ازین راه احصای

آن متعذر ست و در هر ساعت همین بود کرا یارای احاطه چون متوجه باین ملهمات

نمی شد محض نظر به محبوب داشت هم یاد نمی داشت بندی ازان که ذهن تذکر نماید

در تحریر می آرد پس بشنو از انجمله اینست که روزی بنده درگاه و یاران دگر در مجلس

حاضر بودیم که فرمود در زمان عشیین پیر دستگیر میر سید عبدالصمد علیه الرحمة را دیدم که

می فرماید که امروز دوشنبه باشد از سجن حیات دنیا خلاصی یافتم و بلقای حبیب

پیوستم و بعض یاران از گجرات آمدند نشان دادند که بروز سه شنبه وصال بود گفت

من متحیرم که در کشف خطا رفته باشد و این محض در مینماید بنده گفتم معامله اولیا تعبیر پذیرست

فرمود آری معامله اولیا تاویل پذیرست چنانچه ابراهیم خلیل الله صلوات الله تعالی علیه

وعلی نبینا وآله الطاهرین را بود چون این مجمل بود بنده گفتم که خلیل را علیه الصلوة وعلی

نبینا وآله چه طور لاحق شده بود بعض یاران گفتند که آن قصه را میدانی سوال از

بهر چیست گفتم بهر اینکه بزبان مبارک هویدا فرمایند در نصورت مصدق معامله

مکاشفهٔ دیگران میشود فرمود همین که دنبه را بصورت ابن دید گفت که خبر میدهد که در

فصوص و فتوحات مذکورست و پرسید این کدام کتاب ست گفتم این هر دو کتاب از

شیخ ابن عربی قدس سره الشریف ست بدانکه حضرت ابراهیم در خواب دید که پسر خود را

که اسحاق باشد ذبح می کند و بعضے گویند که اسمعیل ست علیهما السلام و به پسر این گفت اب

وا نمود پس گفت السمع والطاعة فَافْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِيْ اِنْشَاءَ اللّٰهُ مِنَ الصَّابِرِيْنَ چنانچه

مشهورست و در قرآن مجید مصرح ست و بذبح پسر متوجه شد و چون خواست که کارد

رساند بر حلقوم دنبه رساند و کار تمام کرد علمای روایت را اقوال ست در علم تفسیر و اصول فقه

روز

متحیرام کرد آیا

فصوص الحکم

دکار را

وعلمای

مفصل مذکورست و بعضی ازان بنده در فوائد عظمی و صبح صادق شرح مسلم الثبوت و منار
آورده است و شیخ می فرماید که لم یشعر بالتاویل والرؤیا یطلب التاویل ثم انما کان الکبش
متمثلاً بصورة ابنه فالامر الذی هو رؤیا الانبیاء امر ذبح الکبش الذی هو فداء الابن یعنی
ابراهیم علیه السلام تاویل را نه دریافت در رویا تعبیر می طلبد و حال آنکه دنبه متمثل بصورت
ابن شده بود وی دانست این رویا بر ظاهر خودست و فی الحقیقت کبش بود که بصورت
ابن متصور شده چنانچه علم بصورت شیر وغیر ذلک پس رویائے انبیا که در حکم امر الٰهی ست
این رویا امر بذبح دنبه بود که برنگے ظاهر شد بصورت اسحاق و ازین راه ذبح نکرد اسحق
را بلکه دنبه را تفصیلش در شرح فصوص ست و دفع شبهٔ طاعنان در کتب دیگرست این
موضع تاب تفصیل آن ندارد والقصه حضرت شیخ قدس سره العزیز هر چند این فرمود
که تاویل پذیرست لیکن بر صلوح معامله خود بتاویل که مذکور شد راضی نشد چه همه خوابها
تاویل دیگر ندارند بلکه بعضی از انها بر ظاهر خود می باشد و خودش جازم بر بقاء ظاهر بود بعد
چندی بعض یاران از گجرات آمدند گفتند که فوت در روز دوشنبه بود و دفن بروز سه شنبه
ازین راه مردم میگویند که سه شنبه باشد چون شنید اطمینان یافت **و از انجمله انیست**
که شنید اِنَّا سَنُلْقِی عَلَیْكَ قَوْلاً ثَقِیْلاً پس نحوی ازترد در راه یافت هم درین اثنا بود که لقائے
معنوی بپیر سید عبد الصمد علیه الرحمة شد که استفسار نمود فرمود اَمْ تُرِیْدُوْنَ اَنْ تَسْأَلُوْا
رَسُوْلَكُمْ بعد ازان هم توقت و یا وقت و گر از ارتحال خود آگاهی داد چنانچه گذشت
و آن قول ثقیل ظاهر اهمین بود و از انجمله انیست که شرفی از سکنهٔ قصبهٔ بلگرام بود توبه نمود و بیعت

طلبید نسخه
شده بود
نسخه
بلکه بعضی ... بقای ظاهر ... و از انجمله
یافت دیگر ... و آن ... از انجمله

[illegible footnotes]

کرد آن شریف در دل قرآن آہستہ میخواند کسی نمیدانست حضرت قدس سرہ العزیز
فرمود خبر میدہد وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا حضار مجلس متحیر بودند فاحصل ازشان نزولش بود
کہ حضرت فرمود کہ آن شریف قرآن مجید بوجہ نیک خوانده باشد و از انجملہ انیست
کہ بندۂ درگاه از آزار قرحۂ مثانہ مبتلا بود ہرچند این علت از زمان پیشین بود لیکن
دران ہنگام استیلا گرفتہ کہ رنجش بحدی بود کہ نطاق عبارت و میدان تحریر از بیانش
تنگ ست آثار ترحم بر آنحضرت قدس سرہ العزیز لائح شدن گرفت پس گفت خبر میدہد
کہ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ وَاَنْتَ
اَرْحَمُ الرّٰحِمِيْنَ خوانده بر ہر دو کف ہر دو دست دراز کرده چنانچہ در حالت عادۂ اولا
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ بعد ازان بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ
وَاَنْتَ اَرْحَمُ الرّٰحِمِيْنَ و مدو بر رو مالد از ذقن تا پیشانی و ازانجا مالیده بر سینۂ
و زانو و ساق تا ہر دو پا دست راست بر ساق راست و دست چپ بر ساق چپ کشد
دو زانو نشستہ بجانب قبلہ با وضو و یا تیمم انشاء اللہ تعالی صحت خواہد شد ظاہرا ہم فرمود
دیگر امراض جسدانیہ را دافع ست بلکہ وردش امراض نفسانی را ہم و بندۂ درگاه
عقب ہر نماز فرض از فرائض پنجگانہ بعد فراغ سنت وی چہل و یک ول درود
و آخر آنچنان کرده بعنایت الہی ازان شدت غیر متوقع الخفۃ خلاص یافتہ قریب بمزاج
قدیم شده الحمد للہ علی ذلک و از انجملہ انیست کہ در ماه رمضان مبارک کہ در
ایام گرما بود در ہنگام برسات کہ گرمی دران ہنگام در ملک ہندوستان زیاده از حد
میشود مریدی از جانبی آمده کہ چند شبانہ روز راه داشت روزه دار آمد و حضرت
صاحب قدس سرہ العزیز مداح ہمت وی بودند بنده را نحوی از تحیر پیدا شد چہ شیخ

ابن عربی قدس سره در فتوحات میفرماید که مسافر را روزه ممنوع ست بلکه واجبست
که افطار نماید و حضرت شیخ قدس سره العزیز منع بر صوم وی نماید بعرض رساندم که آیا
روزه بهتر ست مسافر را فرمود خبر میدهد که افعال ناشنیعه نیست و گفت معنی این حدیث
گفتم آنچه مقصود حضرت ست اینست که او زحسن ست ولیکن ترجمه مطابق الفاظ انست
که شنیعه است تردد در راه یافت گفت که عجب ترجمه است فی الفور گفت که خبر میدهد که روزه
قبیحه نیست باز گفت خبر میدهد که روزه بهترین چیزست بدانکه حضرت شیخ چون امی
بود بیشتر آیات و احادیث و بزبان عربی دیگر می شنید و نتوانست تکلم وی چنانچه
هست و پیوسته می گفت چه کنم زبان یاری نمیدهد ورنه بلغت فصیح می شنوم وچون
متعارف بعض مردم در شنیعه ناشنیعه است شنیده شنیعه هست تعارف بآن داشت
ازین راه در تعبیر همچنان آورد بنده چون باین مستفید شد جزم نمود که افتای شیخ
ابن عربی قدس سره الاصفی ظاهر القوت علم و نظر بوده باشد چه در اکثر جا در فتوحات
میفرماید ما وجدنا بطریق صحیح ولا بکشف و وجدان و ازانجمله انیست که شخصی از طلبه
علم ظاهر در حضرت بانس آمد و از لقای خجسته بهره مند شد و یک روز در زمانه تودیع
خواست حضرت شیخ قدس سره العزیز فرمود امروز نماند بعرض رساند ضرورتی در پیش
آمده که رخصت ماندن نمیدهد حضرت شیخ قدس سره فرمود که اِن کُنتُم جُنُباً فَاطَّهَّرُوا
چه معنی دارد شما طالب علمید بگوئید در دل وی ندامت رو آوردن گرفت و گفت
معنیش معلوم کردم و رفت تهیه اسباب غسل نمود ظاهرا از خواست ماندن وی همین بود
که بدون غسل زد و ازانجمله انیست که در قصبه دیوی ملا شیخ بدلی یکبار فارسی بلام
از علم ظاهری بهره داشته و درورع و زهد پرداخته مرد بسیار بزرگ خوف در دل وی

راه یافت پیش حضرت قدس سره الاصفی آمد و گفت شما ترجمان حق هستید بفرمائید که عاقبت من چه طور خواهد بود و از مژدهٔ بخیریت خاتمه بهره مند گردانید حضرت قدس سره الاصفی فرمود این در اختیار من نیست شما عالمید همه خبر دارید از راه تواضع فرمود بعد ازان گفت خبر میدهد که لَا تَمُوْتُنَّ اِلَّا وَاَنْتُمْ مُسْلِمُوْنَ ملا شیخ چلی شاد شده نزد وی برخاست و رفت باین ترس که از زبان مبارک چیزی دگر بر نآید و از انجمله انیست که در تیمم از بعض حاضرین پرسید که تیمم تا بند دست کفایت دارد یا نه چون درین نواحی مردم حنفی المذهب هستند چنانچه حضرت قدس سره الاصفی هم در اعمال حنفی بود گفتند که کفایت ندارد فرمود مرا معلوم میشود که کفایت دارد یا گفت که خبر میدهد که کفایت دارد بعض طلبهٔ علم چون عقیدت کلی بجناب عالی اندشتند تکلم کردند که بچه طور کفایت کتب فقهیه بخلاف وی ناطق ست بدانکه اختلاف ست فقها را که در تیمم استیعاب ذراع ست یا به بند دست کفایت دارد حضرت امام اعظم و صاحبیه رحمهم الله براول و امام شافعی بقول قدیم و جماعه بر ثانی و اکثر احادیث صحاح مؤید قول امام شافعی وغیره است وظاهر افتویٰ حضرت شیخ ابن عربی قدس سره الاصفی همین است و اشیاخ حضرت شیخ چنانچه سری سقطی و حضرت غوث اعظم که عامل بمذهب امام شافعی و یا احمد بن حنبل بر همین ست پس تکلم بچه طور ست و مع هذا امام مالک رحمه الله تعالی مرفوعاً روایت می کند که اِخْتِلَافُ اُمَّتِیْ رَحْمَةٌ پس احتمال دارد که حضرت قدس سره الاصفی که ملهم بکفایت تا بند دست شده باین رحمت مبشر شده بوده باشد والله اعلم و از انجمله انیست که روزی باران از حد زیاده بارید گرفت چنانچه مردم کهنه در عمر خود ها نشان چنین بارش نمی دهند و حضرت شیخ قدس سره الاصفی

از انجمله
واز انجمله انیست حضرت قدس سره کفایت دست
اختلاف فقها در تیمم
فتویٰ حضرت شیخ ابن عربی ... مذاهب اربعه
و از انجمله

در اندرون خانه بود شب از نصف گذشته و آب در تمام ساحت خانه پر شده یکایک شنیدند
که قم قم در دل گفت که قوت قیام ندارم چه در آن روزها که بعد از یک و سال وی ازین
عالم ارتحال گرفت در اعضای سافله قوت نداشت چنانچه از خود برنمیخاست باز شنید
ثم و می فرمود که چون بکره دوم شنیدم در خود یافتم که کسی میکشد رخصت مانده بود دمیده
پس آواز با آواز بلند بکرات بمردم رساند که یا فلان و یا فلان مردم بیدار شدند یا بیدار بودند
و دیدند و حضرت قدس سره العزیز را گرفتند و بیرون خانه کردند خانه افتاد بیرون شدن
همان او فتادن خانه و از انجمله اینست که در محفل شریف مردم نشسته بودند که فرمود
خبر میدهد که یا ایها المزمل قم اللیل فرمود معناش چیست گفته شد که ای پیغمبر خدا
صلی الله علیه و علی آله ایستاده باش در شب در نماز یعنی نماز تهجد گفت خبر میدهد که این
حکم بهمه کس است مختص به پیغمبر خدا صلی الله علیه و علی آله و سلم نیست بچنین استحباب نماز تهجد
بهمه است بیشتر الهاماتیکه بحضرت شیخ قدس سره الاصفی رو می نمود اکثری از وی از
الفاظ حدیث و قرآن بود بعض مردم بر مضمون آیات و احادیث مطابق شان نزول
فرود می آرند این نباید هرگز بلکه این الهام بحضرت شیخ قدس سره الاصفی ست و آیات
و احادیث وحی نبوی است صلی الله علیه و علی آله و سلم پس مرادات وی مطابق حال
نبوی است و مرادات الهامات مطابق حال حضرت شیخ قدس سره الاصفی باشد هرچند در لفظ
اتحاد پس مقصود از الهام یا ایها المزمل بر حضرت شیخ قدس سره الاصفی بر اغانیدن
بر احیای شب باشد نه بر آنکه جل و علا خواه بقیام نماز باشد خواه بنهج دیگر و از اینجاست
که فرمود که خبر میدهد که بهمه است و احتمال دارد که تحریص بر قیام تهجد باشد و این هم
بهمه تعلق دارد و از انجمله اینست که شخصی بپابوس مشرف شد بوقت تودیع فرمود که

خبر مید هد که اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّا اِلَیْهِ رَاجِعُوْنَ وی متفکر شد بعض یاران که واقف
طور وحی بودند گفتند محل تفکر نیست شاید مراد آن باشد که بجناب جل وعلا راجع باید شد
بذکر وفکر قلبی نه فکر نظری که ارباب استدلال دارند و از انجمله انیست که در ابتدای
حال در بیرون شهر بود ظاهرا در نواحی جونپور شنید یُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَمَا
فِی الْاَرْضِ چپ وراست نظر نمود کسی را نیافت بعد حینی باز شنید که این الهام است
آواز مردم نیست و از انجمله انیست که بهر طعام نشسته همین که طعام پیشش آمد
شنید که حضا جر مشو فرمود تا هنوز دست بر طعام ننهاده ام این امر می شود بعد ازان
قدری خورد چنانکه عادت داشت در تقلیل طعام ویا کم ازان و این واقعه بتکرار
در مجالس واقع شده و از انجمله انیست که فرمود خبر مید هد رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمِیْنَ
بکسر میم بعض گفت که در قرآن مجید بفتح میم است بنده گفت که این وارده از الهام است
چه لازم است که مطابق بلفظ قرآن مجید بهمه جهات باشد و مع هذا در بعض قراءات
همچنین است و احتمال دارد که چون بعبارت عربیه چندان متعارف نیست ازین
راه تفاوت کسر و فتح بوده باشد و از انجمله انیست که فرمود که وَاذْكُرْ رَبَّكَ حَتّٰى
يَأْتِيَكَ الْيَقِيْنُ بعض از فقرای حضار مجلس که از یاران جناب عالی نبودند گفت که این
خود در قرآن نیست و نه قراءت است فرمود بنا شد اینچنین شنیدم و ندانستی که الهامات
بر ولی مطابق الفاظ قرآن مجید لازم نیست و مقصود ازین الهام این است که طالب
حق را لازم باشد که بذکر مشغول باشد تا مراتب یقین باو رونماید و این بر ظاهر است
و همچنین الهام سابق ارشاد بطلبهٔ حق است که روده‌ها از طعام پر ندارند چنانچه احادیث
و اقوال اولیا ناطق بوی است بلکه مجمع علیه همه است ؎ اندرون از طعام خالی دار

تا در و نور معرفت بینی و همچنین الهام وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ اشاره باین ست که جد و جهد
در اسلام و انقیاد ورزند تا از خود فانی شوند و باقی بالله باشند هر چند احتیاج این شرح
نبود بهر استبعاد قاصران در تحریر در آمد و از انجمله اینست که فرمود خبر میرسد که مردی
بارادهٔ بیعت می آید همون روز یا پس وی آمد و بیعت نمود و بروز دگر همچنین اینچنین
اخبارات را واقعات بست از انجمله اینکه فرمود خبر میرسد که طالب حق می آید شخصی
آمد طبیعت شریف اطمینان نیافت بلکه بحالت سابق منتظر ماند بروز دگر دیگری آمد باز
اطمینان نمی گرفت و خبر می شنود که طالب حق می آید همچنین چندی گذشت که مجمع کمالات
شاه محمد مقیم رسید و مشغول شد و دریافت که آن طالب حق همین ست بعنایت الهی
بروی فتوحات الهیه زود تر رو نمود که حقتعالی همه طالب حق را نصیب کناد بحرمة النبی
و آله الامجاد صلوات الله تعالی علیه و علیهم اجمعین و از انجمله اینست که بعض یاران
چون از جای خود ها قصد عتبه بوسی میکردند میفرمود در خانه که خبر میرسد که اِنَّ الَّذِيْنَ
اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ می آیند خویش میگفت که فلان می آید و این را واقعات بسیار
مابین حضار مجلس عالی متعارف شده بود که وقتیکه می فرمود اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا
الصّٰلِحٰتِ می آیند می گفتند که فلان و یا فلان می آید همون روز و یا روز دویم میرسید
و لیکن این خبر وقتی میرسید که مخبر عنهم متجاوز از منزل شده مسافر شدند یا عزم مصمم نمودند
و حضرت شیخ قدس سره می فرمود وقتیکه میر محمد اسمعیل متوجه این صوب می شود خبر میرسد
که عالی نسب می آید و اگر فلان و فلان متوجه میشود خبر می شنوم که اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا

اشارت
و از انجمله اینست
و از انجمله دیگر
حضرت شاه محمد مقیم
اینکه
ان الذین آمنوا و عملوا الصالحات می آیند
بشارت
حضرت میر محمد اسمعیل

وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ می آید و از انجمله اینست که وقتی بخانه نشسته بود فرمود که
طبع میخواهد که ملا کمال الدین برسد بالکه گر ملاقی بشویم بعد ازان گفت که فلان چنانچه
تیر از کمان سخت می جهد میرسد همین شد بی سبب ظاهر طبعش اضطراب گرفت و بدن
عزیمت نمودن با تصوب راضی نمیشد و بزوده و شتاب رسید و از انجمله اینست که روزی
در قصبه ردولی نشسته بود مردم آنجا بملاقات بهره مند شدند شخصیکه بعلم ظاهر بهره داشت
بقصد امر معروف مواخذه از اهمال نماز نمود حضرت شیخ قدس سره الاصفی در بعض
اوقات از نماز توقف داشت در جواب گفت ما گنهگاریم باز گفت باز فرمود گنهگاریم
شما مردی کلان که بفضل از شما مردم منتفع می شوند و هرکس را حاجت مسئله باشد
از شما پرسند و بمطلب برسد هم درین اثنا بود که شنید خبر رسید که أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ
وَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ وآزان آمر معروف فرمود معنیش چیست وی ازین حال
در دل خود گرفتگی یافت و مردم دگر گفتند آنچه دید دید دید حالا بگذرید بعض مردم پیش
زبدهٔ ارباب علوم شرعیه و عمدهٔ اصحاب فنون نقلیه و عقلیه مرکز دایرهٔ اصلاح و ورع
قطب افلاک زهد و تقوی و ورع واقف اسرار حقیقت شیخ غلام نقشبند قدس سره
شکوهٔ حضرت شیخ قدس سره در عدم تقید بنماز کرده شیخ غلام نقشبند در جواب گفت
که قضیب البان موصلی که از مشاهیر عرفاء ذوی الاحترام ست از نماز تقید نداشت
پیش از حضرت غوث اعظم رحمه الله تعالی شکوهٔ وی نمودند حضرت غوث اعظم علیه الرحمة
فرمود هیچ مگوئید او پیوسته سر بسجود دارد سر عدم تقید بنماز بوجه تحقیق خوب دریافته

[illegible]

و از انجمله
و از انجمله
بعض
شیخ غلام نقشبند
عدم تقید بنماز دریافته

از بعضی علامات دریافته شد که در وقت نماز حالتی مع الحق تعالی داشت که بنظر
لی مع الله وقت لا یسعه ملک مقرب اشارت ست و از قیام و تهیئ و اسباب طهارت
و نماز در وی نوری راه می یافت آرین امر متوقف می شد و در بعضی اوقات بنماز
مشغول می شد حالتی می یافت که لا عین رأت و لا اذن سمعت و آن حال را
در همهٔ ازمان نمی یافت دران ازمنه متوجه بنماز میشد چه طلب آن حال داشت
و بالجمله هرچه کشادی و فتح باب شد از ذکر و فکر و این را در نماز نمی یافت در همهٔ اوقات
وقتیکه رجوعی که در مراقبه و ذکر و فکر می بود در نماز متوقع داشت بنماز می پیچاست و
در بعضی اوقات دریافته شد که بجسد لطیف متجسد شده نماز می گذارد و آنها را که
بصارت آن عالم ست می دیدند و وی قوت این تجسد بسیار داشت و در اکثر
اوقات می فرمود که توجهی که دران جسد می یابم درین نمی یابم و از بنده سفر نمود
که اگر متجسد بجسد مثالی لطیف شده نماز بگذارد بعد از انکه معاودت نماید بجسد متعارف
ذمهٔ وی ساقط می شود یا نه گفتم اینچنین صورت در کتب روایت نه آورده اند مرا تحقیق
دریافته شد که ساقط نمی شود و از بعض مردم طریقت پرسید همین گفته اند و قضیب البان
موصلی را هم قوت این تجسد بشدت بود و میفرمود که لا تقربوا الصلوة و انتم سکاری
اشارت باین ست چه دران حال توجه مع الحق در کمال نسبت در رکوع و سجود و
قیام و قعود و غیر ذلک سوای حقتعالی در وجهه روح دیگر نیست و از ماسوای غفلت
تمام ست پس بمنزلهٔ سکاری شد وقتیکه این سکر حاصل نمی آمد از قربت بصلوة باین

جسد متعارف چه این نماز بآن نماز نسبتے ندارد بعد معاودت معاودت نماید و علمائے روایت را درین کلام متوقع ہست تفصیل آن این رسالہ متحمل نیست و مع ہذا فی الجملہ اشارت بآن میرود کہ مقصود حضرت قدس سرہ الاصفی کہ این آیت کریمہ بطریق اشارت بآن دلالت دارد چنانچہ میگویند در قول عرب سعدٌ فی دارک و در شان قول حق تعالی مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰهِ وَالَّذِيْنَ مَعَهٗۤ اَشِدَّآءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَآءُ بَيْنَهُمْ الآیہ وَالَّذِيْنَ مَعَهٗ اشارہ بامیر المؤمنین ابی بکر صدیق رضی اللہ تعالی عنہ و امثال این بسیار ازین راہ مے فرمود وقتیکہ آن قرب شد این قرب منتفی شد و در بہرائچ حضرت شیخ قدس سرہ الاصفی واقع شد روزے سوار شد و متوجہ بصحرا درانجا بحاجت رفت بعد فراغ وضو ساخت نماز گذارد بسیار خوش آمد و گفت حالتی یافتم در نماز لَا عَیْنٌ رَأَتْ وَلَا اُذُنٌ سَمِعَتْ اشارہ بفنا از خود و بقا باللہ فرمود و این را واقعات لاتحصی ہست پس دریافتی کہ وقتی در نماز توقع این حال داشت میگذارد و مع ہذا در جماعات وقتیہ و غیر وقتیہ چنانچہ جمعہ و عیدین حاضر می شد و دیگری را امام می کرد و می گفت شما از مسئلہ و قراءت واقف ہستند پس وقتیکہ متوقف در نماز می شد منتظر راہ آن حال بودہ باشد و احتمال دیگر داشتہ باشد کہ ما غافلان بکنہ آن نمی رسیم و قصۂ قضیب البان موصلی علی ما فی نفحات الانس للشیخ العارف عبد الرحمن الجامی آنیست شیخ عبد اللہ یافعی رحمہ اللہ تعالی گفت کہ یکی از اہل علوم مرا خبر داد کہ یکی از فقرا را میدید کہ نماز می گذارد روزی اقامت نماز کردند و او نشستہ بود فقیہی از سر انکار او را گفت برخیز و نماز جماعت بگذار و وی برخاست و با ایشان تکبیر نماز بست رکعت اول بگذارد

در حاشیہ:

لیس درین باب

لیس درین رسالہ

لیس شیخ قدس

آنیست کہ

لیس بینہم تراہم رکعا سجدا یبتغون فضلا من اللہ و رضوانا ہ الذین معہ اشارہ بامیر المؤمنین ابی بکر صدیق ست رضی اللہ تعالی عنہ و اشداء علی الکفار اشارہ بامیر المؤمنین عمر رضی اللہ تعالی عنہ ست و رحماء بینہم اشارہ بامیر المؤمنین عثمان رضی اللہ تعالی عنہ ست و رکعا سجدا اشارہ بامیر المؤمنین علی رضی اللہ تعالی عنہ و یبتغون فضلا من اللہ و رضوانا اشارہ بدیگر صحابہ اکمل ست و مثال

[illegible]

فقیه منکر بهلول وی بود چون برکعت دوم برخاست فقیه نظر بوی کرد کسی دیگر
دید غیر وی نماز می گذارد و ازان متعجب شد و در رکعت سیوم کسی دیگر غیر آن دو کس
اول که نماز می گذارد و در رکعت چهارم دیگری غیر آن چون سلام دادند دید که همان
کس اول ست بر جای خود نشسته و ازان سه کس که در حال نماز دیده اثر نبود آن فقیر
بوی نظر کرد و بخندید و گفت ای فقیه کدام یک ازان چهار کس با شما نماز گذارد
شیخ عبد الله یافعی گوید که مثل این قضیه شنیدم که صادر شد از قضیب البان
رحمه الله تعالی بلکه بعضی از فقها قاضی موصل را نسبت بوی انکار تمام بود یک روز دید
که در یکی از کوچهای موصل از مقابل وی می آید باخود گفت وی را می باید گرفت و قضیه
وی را بحاکم رفع کرد تا وی را سیاستی برساند ناگاه دید که بصورت کردی بر آمد چون
مقداری دیگر پیش آمد بصورت اعرابی بر آمد چون نزدیک تر شد بصورت یکی از فقها
ظاهر شد چون بقاضی رسید گفت ای قاضی کدام قضیب البان بحاکم می بری و سیاست
می کنی قاضی از انکار توبه کرد و مرید شد پیش شیخ عبد القادر گفتند که قضیب البان
نماز نمی گذارد گفت مگوئید که همیشه سر وی در خانهٔ کعبه در سجود ست و هم در نفحات
در فتوحات آورده است که بعد از نماز جمعه طواف می کردم شخصی دیدم که طواف میکند
که وی کسی را مزاحمت نمی کرد و نه کسی وی را میان دو کس در می آید که ایشان را از هم
جدا نمی کرد دانستم که روحی ست که متجسد شده سر راه وی نگاه داشتم و بر وی سلام کردم
جواب من باز داد با وی همراهی کردم و میان ما سخنان واقع شده دانستم

که احمد سبتی ست ازوی پرسیدم که چرا از روزهای هفته روز شنبه بکسب تخصیص کردی گفت از آن
جهت که خدا تعالی روز یکشنبه ابتدای خلق عالم کرد و بروز جمعه فارغ شد پس درین
شش روز که وی درکار ما بود من درکار وی بودم و برای حظ نفس خود کاری
نکردم چون شنبه آمد آنرا برای خود نهادم و درو وی بکسب مشغول بودم از برای قوت
آن شش روز دیگر ازوی سوال کردم که در وقت تو قطب زمان که بود گفت من بودم
پس مرا وداع کرد و برفت چون بآنجا که می نشستم باز آمدم یکی از اصحاب من گفت که
مردی غریب دیدم در مکه سه روز راندیده بودم با تو در طواف سخن میکرد که بود و آن و از کجا
آمده بود قضیه برا باز گفتم حاضران تعجب کردند انتهی - و اینچنین واقعات اولیاء بسیار
است و از انجمله اینست که در بلده لکهنو در باغ شاه دوست محمد که مزار مبارک شان در باغ
ست و الحال آن باغ ویران ست نشسته بودند و عادت شریف بود که بعد رحلت
شاه دوست محمد در سال گاهی دو بار و گاهی سه بار می آمدند و زیارت مزار مبارک
می کردند و چندی می نشستند و در وقت حیات شاه مغفور چون فیما بین دوستی
زیاده زیاده بود همچنین می آمدند و شاه مرحوم چون حال قوی و تجرید تمام داشت
و پیوسته مع الحق تعالی بود محبت و دوستی بسیار بسیار بود القصه در آن باغ مردم
حکام جابران آمده قصد بریدن درختان نمودند حضرت شیخ قدس سره الاخفی نمی توانستند
آورد که اینها ازین درگذرند چه چون آثار شاه مرحوم بود قلب گرامی ایشان را مضرتی به رگ
شاخ رسید هم درین اثنا بود که شنید قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ پس آنها بجا اصلا نه امتناع فرمود
آنها چون شقاوت داشتند نهی در اذهان شان اثر نکرد اِنَّ اللّٰهَ لَا یَهْدِی الْقَوْمَ

خدای

عجیب
غریب
قضیه
و اینچنین
و از انجمله

بریدن
گوارا
آن

[illegible]

الغاسقین برید ند حضرت شیخ رحمہ اللہ تعالی اعموم و متاسف شد پس شنید القائل هو المقتول از تاسف استراحت یافت و از انجملہ اینست کہ ملا شیخ کمال الدین کہ از خصیص یاران میبود عزیمت لقائے مبارک نمود و در مسئلہ تناسخ مخطوط بود چہ از کلمات ائمہ مسلمین از فقہا و متکلمین بطلانش ہویدا و ارباب کشف و شہود از صوفیہ صافیہ اسرار کلام شان ہم بران ناطق و عبارات بعضے از ینہا و الہ خلاف در خاطر آورد کہ از حضرت شیخ استفسار این مسئلہ باید نمود تا واضح گردد کہ کشف حضرت شیخ رحمہ اللہ تعالی بچہ حاکم ست پس آمد بپا بوسی متعزز شد و نشست بمجرد نشست حضرت شیخ رحمہ اللہ تعالی فرمود کہ یا فلان تناسخ چیست گفت تناسخ عبارت ست از تعلق ارواح بعد از ممات باجساد کہ در بطون نسا خلقت تمام یافتہ و حاصلش حیات انسان در دار دنیا بعد ممات الی ماشاء اللہ تعالی و گاہی تناسخ بر تصرف روح در جسد غیر الی ماشاء اللہ تعالی من لمحۃ او لمحات فرمود کہ خبر سید ہد کہ تولد نیست و در شان تناسخ بنحو دیگر چیزے نفرمود پس ظاہر وی دلالت دارد بر امکانش امکان وقوع و فتوحات شیخ المکاشفین حضرت شیخ ابن عربی موافق وی ست و از بعض ناظران فتوحات کہ در علم ظاہر و مطالب صوفیہ صافیۃ الاسرار کثرہم اللہ تعالی الی یوم القرار ید طولی دارد و بر فتوحات نظر کلی دارد و شنیدہ ام کہ شیخ صاحب فتوحات رضی اللہ تعالی عنہ از ثقہ از صوفیہ خبر سید ہد کہ وے مریض شد و در معالجہ اہمال داشت بعض یاران وی گفت کہ علاج باید نمود گفت لقد اسمعت اذ دعوت پس آن عارف با آن ... گفت کہ پیش فلان متطبب و از حال من آگاہ کن و علاج طلب پس رفت بمجرد رسیدن وے آن متطبب کہ مرجع خلائق بود و پیش پیش وی مردم گرد اگرد بودند تعظیمش برخاست

والتفات بسیار بسیار کرد و گفت این مرض را این علاج ست آن یار باز آمد بمعالجه
مشغول شد روز دیگر پیش متطبب رفت متطبب هرگز نشناخت و از حال علاج و مرض
غافل در تعجب شد باز آمد از شیخ از ماضی و اانمود شیخ گفت پیش از ین من بودم که
در متطبب تصرف کرده بودم و امثال این چنین و ارادات زیاده از حدست احاطه آن در تقریر
و تحریر متعسر ست از آنجمله انیست که در سایهٔ درخت برگد می نشست که معلم عارف شهید
شد مغموم گشت مراجعت بخانهٔ مبارک نمود بعد چندی خبر شائع گشت که مولوی مرحوم
جامع علوم دینیه و عقلیه و عارف معارف یقینیه و حاوی اسرار وحی نبوی علیه السلام و علی
آله مولوی شیخ قطب الدین و الد این فقیر کاتب حروف شهید شد و ملاقی رب جل و علا
گشت **وصل سیوم** در بندی از احوال و ارادات منام و الهامات از جهت
ارواح اولیای طاهره و این هم حدی ندارد و فلاجرم انچه ذهن بتذکر آن و فا کند در
تحریر می آید از آنجمله انیست که در ملک دکهن بود ظاهرا در عالم نوکری پیش در دیشی می آمد
چون از اخلاق مرضیه تواضع به درویشان و خلطت با اهل لباس صوفیهٔ صافیه کثرهم
الله تعالی داشت از ین راه با آن درویش لقای بسیار داشت و وی در تبدیل اجساد
مهارتی داشت روزی می گفت که حکمای یونان چنین کمال داشتند که مس را زر میکردند و
دیگر عجائب شان در ذکر آورد حضرت شیخ رحمه الله تعالی گفت در امت مرحومه هم مردم
بسیار اند که کشف حقائق کردند این تبدیل اجساد چندان نزدیک آنها کار نیست چه مجرد
التفات میشود احتیاج بمؤنت چیزی دیگر نیست درویش گفت یکی شما هستند شیخ شما
حضرت میر سید عبد الصمد رحمه الله تعالی هست وی از ین امثال چیزی می داشت

حضرت شیخ قدس سره الاصفی فرمودند چه چیز ست برین شاشه نکنم درویش گفت اگر
قوت داشته باشید فلان گیاه بیارید گفت مرحبا دان کار نیست می آرم و بسوی صحرا رفت
متوجه بجانب میر سید عبد الصمد رحمة الصمد شد صورت حضرت میر سید عبد الصمد علیه
الرحمة نمودار شد و فرمود آن گیاه مطلوب اینست حضرت شیخ قدس سره الاصفی چندتا از ان
برکند و آورد آن درویش متعجب که ایشان نه نام گیاه شنیدند و ندیدند از کجا یافتند
و نه دریافت که علیم خبیر بوی تعلیم مینماید **و از انجمله** اینست که آن درویش از حضرت
شیخ قدس سره الاصفی اخفای حال خود می کرد هر چند که حضرت شیخ رحمه الله تعالی
هرگز متوجه بصناعت وی نبود لیکن چون از انجا که از خواص اهل کیمیا اخفای جبلی ست
بحافظ بجانب من یحب الاخفاء و من لا یحب نمیکرد و فرق میان فریقین ناکرده بحیلت
خود مشعوف بود روزی گفت که شما استخاره کنید و دریابید که این صناعت نصیب شما
هست یا نیست شیخ رحمه الله تعالی فرمود مارا با این التفات نیست بعد از ان در جلسه
ملکوتیه که منبع تعطل حواس ظاهری ست می دید که نجاست انسانی رفته از اطراف و
جوانب وی قاذورات منفوره طبائع هویداست و وی مستغرق در نجاست ست و حضرت
شیخ قدس سره الاصفی در سرانجام تطهیر وی می که از ین جلسه برخاست با درویش گفت که
مارا حظی از ین نیست هویداست که اشتغال باین صناعت تضییع وقت که نتیجه حرص
و طمع دنیای دنیه است و صورتش قاذورات ست و نجاست ام مماثل از ین
جنس تبری باید بس تبری نمود هر چند مخطور ذهن مبارک هرگز نبود از انجا که گفته وی
خطره وی که زینهار شائبه میل طبع نبود راه یافت آن صورت رو نمود **و از انجمله** اینست
که روزی بخواب دید که خانه برادر کلان تصفیه می نمایند و جاروب میدهند چون بیدار

که این چه
عبد الصمد شد
عبد الصمد علیه الرحمة شد
متعجب شد
و از انجمله
نه مارا این
مستغرق
ذمی که
و از انجمله
کلان را

شد بعد عرصهٔ قلیل خبر از راه دور آمد که برادرزاده شهید شد ازانجمله انیست که
در ایام خردسالی چون برادر کلان فوت شد وی اراضی خراجیه داشت حکام جابره
بوی مواخذه نمودند هر چند مردم گفتند که شان صغیر اند ازین سرانجام چگونه یابد گوش نکردند
بعد ازان از انها بتقریبی جدا شد یازده بار سورهٔ اخلاص خواند صورتی نمودار شد
گفت مخوان عمل هست در بود خواهد شد ازانجمله انیست که گفت من در ایوان بادشاه
محمد فرخ سیر بادشاه هند در آمدم و مردم چندی دیگر بودند در انجا کبوتری خوشرنگ و
خوبصورت و جثهٔ کلان در انجا هست وی را گرفتند و من مدد بودم و باخود وی می
را گرفت چندان در مزاج شریف حرارت راه یافته بود که هر کسی که استشفاع و قصد
خلاص میکرد بوی بدرشتی و ایذا معامله می کرد ملا کمال الدین جیو که از یاران باشند گفتند
که محمد فرخ سیر در قید وزیر شد از وزیر و بادشاه خوشی نبود بلکه مخالفت تام بود وزیر
زور و شوکت داشت بعد چند روز خبر از دهلی دار تخت که حالا معروف بشاهجهان آباد
است شائع گشت که بادشاه در قید وزیر در آمد شیخ رحمه الله تعالی می گفت که ملا شیخ
کمال الدین کیاست و فراست بسیار دارد هر چند علم قید وی بجز وی این معاملهٔ باطنه
داشتم بکسی نگفتم وی دریافت ازانجمله انیست که از بعض یاران گفت که وزیر سیاه
رنگ ست بطریق استفسار بعضی یاران انچه گفتنی بود گفتند بعد ازان گفت که دیدم
که جاموسی سرکش و قوی زور آور را گرفتند و بزمین آوردند و رسن در بینی او میکنند
چنانچه عادت گاو و جاموس ست بعد ازان خبر شائع گشت که وزیر بقید شد و تمامه فوج

ردنفرار آورده و برخی از ان ملاقات با بی یحیی علیه السلام کردند و از انجمله اینست که حضرت شیخ قدس سره الاصفی وہا نا بقسطه الاوفی در حالت تعطل حواس ظاهره جای رفیع دیده و درانجا حضرت امیر المومنین عثمان رضی الله تعالی عنه در ورد قرآن مجید مشغول ست بعد چندی همین قصر را دید شخصی گفت که تو بیا تا در انجا رویم فی الجمله توقف نمود آن شخص گفت که در انجا جناب پاک حضرت رسالت پناه ست صلی الله علیه وعلی آله وسلم بعد از ان رفت بلقای خجسته حضرت امیر المومنین عثمان رضی الرحمن عنه متعزز شد حضرت امیر المومنین علیه رحمة الرحمن یا کسی از حضار مجلس پاک وی گفت که علی مرتضی در فلان جا بست متوجه بآن شد در همین اثنا حضرت امیر المومنین علی مرتضی کرم الله تعالی وجهه بوے ملاقی شد در کنار خود گرفت و بقوت در سینه مبارک چسپانید و فرمود که تیم ما را که منع کرده بود حضرت امیر المومنین عثمان رضی الله تعالی عنه فرمود که من منع کرده ام و از انجمله اینست که حضرت ابی اهریره را رضی الله تعالی عنه دید که بر اریکه ارشاد نشسته و بمردم علوم نبویه ارشاد مینماید و از انجمله اینست که امیر المومنین معاویه را دید در سکوت و سرنگون و از انجمله اینست که در هنگام نوکری و سلاح بندی در جائی خسپیده بود مردم دیگر که از او ضاع پسندیده دور بودند بزنکه گفتند که باوی بخسپید وی خسپید حضرت شیخ قدس سره الاصفی می بیند که ماده سگ در خوابگاه ست بجرد این وی بار خاست دید که زنکه است ناخوش شد بوی زجر نمود از انجمله اینست که در هنگام سلاح بندی میل بزنی خوبرو و حسن صورت داشت حضرت امیر المومنین ابی بکر صدیق رضی الله تعالی عنه بوی نمود ار شد و انگشت بدندان گرفت و آثار ناخوشی از جبین وی لایح گشت چون بحالت صحو آمد آنجا را گذاشت عادت شریف بود که در هر جا که خلل می دریافت

وازانجمله

آنجا را می گذاشت علی الخصوص وقتیکه از جناب قدس ایماے می یافت ونیز از انجمله است
که در بلدۂ بهروچ به بهائے هندی بجیم فارسی بهر لقائے درویشی متوجه شد باقتضائے
عادت شریفیه که سیر بلاد می کرد و بهر اهل لباس ملاقات می کرد و اگر کلمۂ خیر و دلپسند
می شنید بسیار بسیار خوشی و نزهت خاطر می شد و اکثری آن کلمه را بر زبان رانده
اهتزاز و خوشیها میکرد گویا شکر شراب طهور ر ومینمود چون بمکان درویش رسید
درویش گفت بیا الله و آن درویش همه چیز را الله می گفت شیخ قدس سره الاصفی پیش
وی رفت و نشست درویش گفت ملامت از الله انداز یعنی زین از اسپ جدا کن
حضرت شیخ قدس سره الاصفی اسپ را بابند کرده گذاشت تا بعلفت مشغول باشد
اسپ گیاه خورد و در حسبت در آمد درویش گفت که الله الله خورد و سرکشی و جهیدن
را خواهد و گفت با شیخ قدس سره الاصفی که تو هم بگو که همه الله حضرت شیخ فرمود
که بمن این حال نیست درویش زبان خود را بدعای بد آورد حضرت شیخ قدس
سره الاصفی فرمود که ببرکت حضرت غوث اعظم رضی الله تعالی عنه چیزے نخواهد شد
درویش در سکون شد بعد ازان بحضرت شیخ قدس سره الاصفی عطوفت آورد بسیار بسیار
مهربان شد و بتواضع طعام وغیره رو آورد حضرت شیخ قدس سره الاصفی چندے
در صحبت آن درویش ماند درویش گفت ایام من بآخر رسیدند ازین عالم ارتحال
می نمایم بشما خبر خواهم کرد در هر جا که باشید حضرت قدس سره الاصفی از درویش جدا شد
بعد چند روز آن درویش را در جلسۂ ملکوتیه دید که سرت از جبین وی لائح است در همان
می بیند که سر وی در دست وی ست حضرت شیخ قدس سره الاصفی متالم شد و غمزده
گشت بعد ازان مردم از بهروچ آمدند نشان دادند که فلان درویش را مردم بدعوی

(Margin: خوشحالی ۱۲ ع — جنبیدن ۱۲ ص — گفت که — بر انداز — و جهیدن — با شیخ — کا به عو)

حق الله گشتند و بجوار آله تعالی پیوست و حضرت شیخ قدس سره الاصفی قوت درویش را امتداح میکرد و می گفت که بعد موت قوت چنین داشت و از انجمله انیست کردزی محمود شهید علیه الرحمة را در معامله روحانیه دید که میگوید که ببین اینها را که چه کرده اند اشارت بسوی مردم دهی که قریب مزار مبارک وی است و مزار مبارک بسمت غرب مائل بجنوب از حضرت بانسا و کروه خواهد بود حضرت شیخ قدس سره الاصفی سوار شده متوجه مزار مبارک وی شد عادت شریف بود که در اکثری از اوقات در انجا میرفت و می نشست و حالات پسندیده که در خلوات شیوخ سابق را رو می نمود هویدا شدن گرفت القصه بقریب رضی که بجوار مزار بود رسید در انجا می بیند که مردم دِه از حدود خود ها متجاوز شده قدری از زمین متعلق بمزار در کشت خود آورده اند آنها را طلبید و منع کرده آنها نادم شدند و گذاشتند و از انجمله انیست که بسیر کوهستان متوجه شد در اثنای راه آوازی شنید که من قمر شهیدم شما مهمان من باشید بعد از ان ببلده کُهرهنسا بضم کهاف هندی این حرفی ست که اهل هند کاف را با ها امتزاج ساخته یکحرف کرده میخوانند و فتح راو سکون ها با غنه نون و در آخر الف بعد سین مهمله متوجه شد در انجا اثر نیافت بعد از ان در جائے دیگر قریبے می دریافت و زیارت کرده مردم همراه را گذاشت و بکوهستان رفت چند روز در سیر مشغول بود و در انجا آثار آدم لائح نبود چون ولوله عشق مرتبه کمال بود از جاهاے ترسناک باک نکردید در اثنا صورت حضرت جعفر صادق علیه السلام رو نمود و فرمود که حالا مراجعت نمائیں مراجعت کرده و یاران را همراه گرفته بخانه آمد و از انجمله انیست که از قصبه سهالی بحضرت بانسا متوجه بود بعکس قریه مسولی بمزار

وازانجمله

دهی

بانسا

وازانجمله

وازانجمله

وازانجمله

بانسا متوجه بود

شیخ کالی علیه الرحمة رسید و آن مزار از حضرت بانسا بجانب غرب یک کروه ست از
مزار آوازی بر آمد و شنید که از تو کاری نه نیک بظهور خواهد آمد چون بخانهٔ مبارک
رسید یک شبی مردم آنجا که از راه حسد سوء مزاج داشتند و از برادر خورد حضرت شیخ
قدس سره الاصفی صبیتی بظهور پیوسته بود که آن مردم ناراضی با آن بودند بخانهٔ مبارک
در آمدند و حضرت شیخ قدس سره الاصفی در مراقبه و شمشیر کشیدند و باندام مبارک
رسانند حضرت شیخ خبردار شد شمشیری در پیش بود بدست آورد بر آن شخص کشید
دستش از بند جدا شد پس پا شد و گریخت حضرت شیخ قدس سره الاصفی بسلامت
بر آمد کی زخم سست رسید بر وی به شد حالا آن مردم همه معتقد خالص اند و دل
جان در محبت فدا دارند بعضها عقد بیعت نمودند و آن شخص که شمشیر کشیده بود برادر
خاله زاد بود از خورد از فرزندان مخلص و فدا است و دولی دارد بدانکه بی استیذان
علی الخصوص شب بخانهٔ دیگر داخل شدن حرام ست و صاحب خانه را ممانعت بلسان
میرسد و اگر قبول نکند پس بید و اگر شمشیر وغیره کشد پیش از ینکه رساند دفع آن لازم
اگر درین کشته شود بر وی چیزی در دنیا از کفارت و دیت و قصاص نیست
و در عقبی از ماتم بری پس چگونه راست آید قول شیخ کالی قدس سره بد دانست
که حسنات عوام سیئات ابرار است و از نجاست که زلات که از حضرت انبیا علیهم السلام
علی نبینا و علی آله الکرام واقع شده تعبیر از آن بظلم و مثل آن شده محمول بر ترک
اولی ست پس ترک اولی در حق آنها هرگاه بچنین متابه ست پس بعدی ندی از ذله اقطاب
عرفا بالله که علی الحقیقه ورثهٔ انبیا باشند در حق آنها مباحات که لائق شان آنها نباشد
بچنین متابه بوده باشد پس تعبیر آن به نه نیک برجا باشد از نجاست که سلطان

عارفین ابویزید بسطامی علیه الرحمة بمسجدی رو بنماز جمعه آورد و عصا خود را در
پائین صحن مسجد استاده نهاده چون آن زمین آنجا چندان قوت ماسکه نداشت آن عصا
بر عصای شیخی افتاد و وی را بر زمین آورد آن شیخ از نماز فارغ شده بعصا قصد
کرد عصا را در جائیکه نهاده بود نیافت از مسلکیکه خود بر گشته گرفت ابویزید این
تکلف را معاینه نمود و در خاطر آورد که بسبب عصای وی این تکلف بوی پیش آمد
شیخ ابویزید باعتذار بجانب آن شیخ رو آورد و عذر تقصیر خواست امثال این
حکایات پایان ندارد و صاحب فصوص الحکم قدس سره میفرماید در فص یونسی که
شفقت بر بندگان الله تعالی سزاوار ترست از قتل کردن بغیرت در راه حقتعالی
حضرت داود علیه السلام وعلی نبینا و آله خواست بنائی بیت المقدس را پس بنا کرد
چند بار مکرر پس هرگاه فارغ میشد از و منهدم می گشت پس شکایت کرد آنرا داود
علیه السلام وعلی نبینا و آله بسوی حقتعالی پس وحی فرستاد بسوی وی حقتعالی که خانۀ
من که بیت مقدس باشد راست نیاید از دست کسی که خونریزی کرده است و آن حضرت
پیش ازین جالوت را بامر الهی کشته بود چنانچه حقتعالی میفرماید وقتل داود
جالوت پس داود علیه السلام وعلی نبینا و آله گفت که آیا نبود آن کشتن در راه تو
حقتعالی گفت آری در راه من بود و بامر من بود و لیکن آن کشتگان آیا نبودند بندهای
من یعنی بندها من بودند پس مهتر داود گفت ای پروردگار بگردان آن بنا را از
دستهای کسی که از من باشد یعنی از اولاد من باشد پس وحی فرستاد حقتعالی بسوی وی
که پسر تو که سلیمان باشد وی را بنا خواهد کرد غرض ازین حکایت این است که
مراعات این نشاء انسانی بهتر است و آراستن وی اولی تر از هدم وی آیا نمی بینی

دشمن خدا تعالی را که کافر سازد حقتعالی باشد بدرستیکه واجب گردانیده برآنها جزیه و صلح را تا باقی ماند حقتعالی گفت وان جنحوا للسلم فاجنح لها و توکل علی الله یعنی اگر میل کنند کفار بسوی تو ای محمد بهر انقیاد و صلح پس میل بکن بسوی آنها و بده انچه خواهند و بسپر کار خود را بحق تعالی آیا نمی بینی که مر آنکس را که واجب ست بروی قصاص بدله خون گرفتن چگونه مشروع ساخته بر ولی مقتول گرفتن خون بها و یا عفو یعنی آنکه خون بها گیرد پس اگر اعراض نماید از خونبها و عفو پس درین هنگام بکشد کشنده را آیا نمی بینی حقتعالی را که وقتیکه خویشان مقتول بسیار باشند پس یکی از انها راضی بخونبها شد و یا گذاشت قصاص را و دیگر خویشان وی نمیخواهند مگر قصاص و کشتن کشنده چه طور مراعات نموده است آن راضی بخونبها و یا بعفو را و ترجیح می دهد وی را بر دیگران که قصاص میخواهند پس کشته نمیشود آن کشنده بلکه بخونبها قصاص مبدل میشود آیا نمی بینی حقتعالی را که فرمود جزاء سیئة سیئة مثلها یعنی جزای بدی که کشتن از راه تعدی باشد بدی ست مانند وی که کشتن کشنده باشد بمکافات کشتن وی پس گردانید حقتعالی قصاص را که کشتن کشنده باشد بمکافات تعدی وی بدی باوجود اینکه مشروع و مباح ست در شریعت غرا بلا شبهه پس هر شخصیکه از قصاص و بدله گرفتن گذشت و صلح کرد مزد وی بر الله تعالی ست زیرا که آن انسان که مستحق کشتن بود بصورت وی شد و ظاهر شده ست حقتعالی باسم ظاهر خود مگر بوجود بنده پس هر که مراعات کرده بنده و نگاهداشت حق وی مراعات نکرد مگر حقتعالی را و تتمه شرح و بسط دران کتاب محکم ست این مقام استیفا آنرا اقتضا نمیکند و اگر بسط خواهی پس متوجه شو بسوی فصوص الحکم که ترجمه لسان نبوی ست

خدای گردانیده در حق آنها خدای تعالی
...
وا ایا
را چه طور
وا ایا
کشتنی
کرده باشد بدی
بنده را او
و تمام

صلی اللہ علیہ وعلی آلہ وسلم و از انجملہ انیست کہ چون دست از بند تشخص جدا شد
وی و مردم دیگر کہ رفیق وی بودند جماعۂ کثیر خواستند تا مکافات انچہ بروی واقع گشتہ
گیرند در کمین ایذا بودند حضرت شیخ قدس سرہ الاصفی ہیچ خطرہ ازین فکر تا نتیج آنہا
نداشت چہ شجاعت بکمال داشت چنانچہ شمۂ از آثار آن پیشتر تحریر یافت و منزوی
زاویۂ من یتوکل علی اللہ فہو حسبہ بود ناگاہ صورت سالار احمد علیہ الرحمۃ کہ
مزار مبارک شان در حضرت بانساست گویند کہ وی از رفقای سالار مسعود غازی
علیہ الرحمۃ کہ در بلدۂ بہرائچ مدفون ست و زیارتگاہ خلائق بجدست حاضر شد و گفت
کہ من محافظ شما ہستم ہیچ از انہا بر تو ظہور انچہ میخواہند صورت نخواہد گرفت جماعۂ کثیر از انہا
در حضرت بانسا جائی قریب تر از خانۂ مبارک حضرت شیخ قدس سرہ الاصفی جمع شدند
در شب تاریک مردم قریۂ مبارکہ در خواب و حضرت شیخ قدس سرہ الاصفی بعبادت
قدیم بارب خود بود و یاد یا یقان ندارم کہ اندرین اثنا صورت حضرت بزرگوار میر سید
عبد الصمد رحمۃ اللہ علیہ وعلی اسلافہ و بارک اللہ فی اخلافہ ہویدا شد و گفت جمعیت
خاطر باش چیزی از مخطور آنہا نخواہد شد مظنون است بعض از انجملہ در شجاعت از
ابنای اجناس انگشت نما بودند چنانچہ تا ئی آنہا را مردم نشان مید ہند در خلق شجاعت
با وجود این شجاعت ہر چند خواستند کہ بخانہ در آیند و بدیوارہا کہ در قامت قصیر بودند
عبور نمودہ بخانہ در آیند بمقتضای لطف قادر مطلق کہ طویل است اقدام آنہا پس افتاد
و در اقدام یخلا و خدم آخر ے ماندند تا شب باخر رسید شرمندہ شدہ راہ غفلت
خانۂ خود ہا گرفتند و در خود متفکر بودند کہ چہ حال است کہ از ما جرأت نشد با وجودیکہ حضرت
شیخ قدس سرہ الاصفی در خانہ تنہا بود و در حقیقت با تنہا بود کہ مطرح انوار عنایت ربانی

در بیان حال بعضی ابنای زمان ...
در بیان بعضی ابنای زمان شجاعت مند

بودند که با کسی نبود الا بارب خود درین نکته است هوش دارند چه عرفا هر چیز را که
مشاهده می نمایند تجلی حقتعالی باسم ظاهر وی در شهود دارند بعد ازان بعض آن جماعه
ملاقی شدند سرنگون والله اعلم اینچنین واردات پایان ندارد ازین باز کرده وصل چهارم و

وصل چهارم در نبذی از کرامات وخرق عادات که متضمن بعض تاثیرات بر صحابت

ازانجمله انیست که حضرت شیخ قدس سره الاصفی بر کنارهٔ آب نهر که کلیانی نام دارد
در زیر درخت برگد که آن درخت مخصوص به بقعه هندست بباء موحده وراء مهمله
ساکن وفتح کاف فارسی ودر آخر دال مهمله ساکن بسیار سایه دار وکثیر الاغصان
وعریض الاوراق ست وعمر طبیعی از حد زیاده نشسته بود وعادت شریف بود
که در زیر آن درخت در اکثر اوقات باحقتعالی اطمینان داشت واحوال طاری میداشت
که نطاق تحریر قاصر است از استیفاء شمهٔ ازان القصه در نواحی آن درخت یک
میش مرده افتاده بخاطر مبارک گذشت که برین نظری باید افگند پس نظر التفات حیات
وی افگند فی الفور زنده شد باز حضرت شیخ قدس سره الاصفی بجانب دیگر متوجه شد
التفات را گذاشت بحال سابق خود آن گاو میش مراجعت نمود وهمچنین طور بود در
احیاء حضرت عیسی علیه السلام وعلی نبینا واله الطاهرین پس وی بر قدم وی بود والله
اعلم بحال عباد المخلصین ما ناقصان را مجال دم زدن در تعیین مقام اولیاء الله الذین
لا خوف علیهم ولا هم یحزنون بکدام وجه باشد وازانجمله انیست که حضرت شیخ قدس سره
الاصفی در زیر درخت با نیاز واحوال حمیده در جناب حقتعالی بود ناگاه مردی سوار

چندکس که مرتکب همه معائب بود و ظلم و سرقهٔ کبری که عبارت از وی در کلام مجید بمحاربه با الله و رسول صلی الله علیه و علی آله وسلم و تهمت از وی هویدا بود و گویا که جبلت وی برین شنیعه بود پیدا شد نظر حضرت شیخ قدس سره الاصفی بر وی فتاد تحیر افتاد نظر بر وی آواز هاتف غیبی رسید که نظر بر وی مفگن حضرت شیخ قدس سره الاصفی امتثال مرآورده چشم پوشید حال آن مرد متغیر گشت از اسپ بزمین آمد همه چیز که با خود داشت گذاشت و مجاور درگاه علیه شد و طلب حق در نفس مستولی گشت و از هر چه از اوصاف سابقه که داشت متبری گویا قلب حقیقت شد بعد ازان حضرت شیخ قدس سره الاصفی در ذکر مشغول ساخت و بذکر جهر و خفی تمامه شب و روز مشغول می بود و احوال پیدا کرد که لا عین رأت ولا اذن سمعت از انجمله انیست که آواز هاتف می شنید و از ارواح طاهره مجاورت داشت و ذکر حصی می شنید روزی گفت که عجب است از مردم که نمی شنوند این سنگریزها بزبان بلند می گویند مضمون لاموجود الا الله در وی نشسته بود گفت که این نعمت عظمی از محنت و کسب تو نیست حال حضرت شیخ قدس سره الاصفی تاثیری آورده است بجناب حضرت شیخ قدس سره بعرض رساند که این چنین جواهر را در رشتهٔ قلیل لما سکه نباید سفت اسرار الهی را هویدا مینماید حضرت شیخ قدس سره الاصفی چیزی نفرمودند القصه بعد ازان که چون وی منزوی و دایم طالب حق بود و از همه لذائذ دنیا و مزخرفات وی گذشته بر عیال بی جهات نفقه به تنگی رو آورد چه وی از حرام و حلال کسب کرده بحوائج عیال میرسانید و وی از اکتساب انحراف ورزیده و از اشتغال تحصیل اسباب معاش متقاعد گشته ازین سبب حلیله از نسا از متعلقان وی بخانهٔ حضرت قدس سره الاصفی و هدانا بقسط

الا وی آمیند و در خانهٔ خود ها بهر سخنها بر زبان می راندند و بجناب پاک حضرت
رحمه الله تعالی بی ادبانه لام و کاف میزدند چه مردم نساء ناقص العقل الدین بسوای شیوه
حرص و شره بلذائذ دنیاوی چیزی دیگر محظور در افهان کاسدهٔ آنها نگشته و بلاها که در زمان
سابق رو داده چنانچه انخساف قارون و اهلاک قوم لوط و شهادت حضرت زکریا و یحیی
علیهما السلام و علی نبینا و آله و محن حضرت یوسف علیه السلام و علی نبینا و علی آله الطاهرین
و حادثهٔ حائلهٔ حضرت امام الائمه حضرت امام حسن و امام حسین رضی الله تعالی عنهما و غیره بسبب
نساء بود القصه آن زنها پیش حضرت قدس سره الاصفی رسیده متفق اللفظ و المعنی بزبانها
دراز سخنهای نالائق راندند و عنها مجبور ساختند و گفتند که نفقه و کسوه ما از شما بند شد شما چه
کردند بالجمله چیزها گفتند که در تفصیل آن کلفت است بجبین حضرت شیخ قدس سره الاصفی
ناخوشی پیدا شد از ین راه گفت که من خود وی را این بخشیده بودم کسیکه بخشنده بود دستر
گردانید همان برزبان آوردن همان تبدل حالش چنانچه بود شد بلا تفاوت چون در خود
نگاه کرد خود را حیوان یافت غمگین شدن گرفت و خود را خواست که هلاک گرداند آهن بدار
در دست گرفت خواست که خود را ذبح کند مردم گرفتند باز داشتند زخم بمخلوق رساند لیکن
بسبب مزاحمت مردم ساری نشد بجناب پاک حضرت قدس سره الاصفی نالشها کرد و قصد
هلاک خود کرد حضرت شیخ قدس سره الاصفی متوجه بوی نشدند چندی در غم ماند بعد مرور زمانیکه
طمع بر جوع مطالب سابقه که موهبی بود در گذشته وقتی باز آمدن مطلوب از مکان متردد یاس
کلی شد بدستور قدیم بکار و بار خود مشغول شد اینقدر باقی ماند که از قطع طریق و گرفت اموال
مردم و ظلم بر خلق بوضع ناشائسته سابق انحراف داشت و صلوة و صوم ظاهر التمام
داشت و عقیدت بجناب پاک حضرت قدس سره الاصفی داشت و از انجمله نسبت

که محمد اسحاق نامی از قوم افغان در بلدهٔ شاهجهانپور در خانهٔ خود حضرت قدس
سره الاصفی را بچشم باطن دیده و ظاهرا آثار توجهات دریافته وی حضرت قدس
سره الاصفی را ندیده بمردم دیگر از حلیهٔ مبارک نشان داد گفتند این حلیهٔ مبارک حضرت
شیخ قدس سره الاصفی ست وی متوجه بسمت بانسا شد بعتبه بوسی مشرف شد در خواست
بیعت نمود حضرت قدس سره الاصفی گفت بیعت خواهی کرد حالا بذکری مشغول
شو وی را در مسجد برد و تلقین ذکر نمود بجرد تلقین یافتن آواز هاتف شنید بعد دو سه روز
در تزاید شد هر روز ترقی در ترقی روزی پیش حضرت قدس سره الاصفی مطربان بغنا بیتی
می گفتند و حضرت قدس سره الاصفی در حال حسن بود بنده درگاه از محمد اسحاق گفت
میل بسرود داری وی در مسجد نشسته گفت خبر نیست هر که حضرت را میرسد وی کامل وجود
ترا می رسد تو ناقص هستی بدانکه در استماع سرود اختلاف فقهاست بلکه امام شافعی و شمس
الائمه سرخسی از فقهاء حنفیه و شیخ ابویزید بسطامی و شیخ ابن عربی رضوان الله تعالی علیهم
قائل بحل اند و تفصیلش در موضع وی ست و گاه باشد که مباح بعارضی ممنوع میشود چنانچه
نکاح آنکس را که حاجب از ذکر الهی باشد چنانچه از نفقه و کسوه و سکنی عاجز باشد پس
بعد نکاح در کسب آنها مشغول پس آن خلوات از دست رفت همچنین سرود ست که هر چند
مباح ست چنانچه اکثر از علما بوی رفته چون اشعار سرود علی الخصوص اشعار هندیه مشتمل
بر مضامین عشق مجازی که متعلق به نساء و امارد ست و آهنگها که فسقه را ذوقی مبعد از جناب
الهی باشد میباشد پس همچنین سرود امثال همچنین مردم را مباح نباشد ازین راه محمد اسحاق
بخطاب لایلیق مخاطب شد روزی در مجلس حضرت قدس سره الاصفی حاضر بودم ذکر
سرعت محمد اسحاق در تاثیر بود گفت اگر در انوقت التفات بدرخت املی که تمر هندی

بانسه

بود روزی پیش حضرت شیخ قدس

حضرت شیخ قدس سره

وجود ترا

مشغول باشد پس

که مبعد

گفت اگر در انوقت

اہل فرش و غیرہ می نمانند میکردم وی ہم متاثر می شد و تاثیرات حضرت شیخ قدس سرہ الاصفی بہ اصحاب خودش زیادہ زیادہ بود تفصیلش خالی از عسر نیست و از انجملہ اینست کہ شخصی در ملک دکھن در کسب اسباب معاش دنیاوی پریشان احوال بود و فیتی در اہتمام بود کہ صورت حضرت شیخ قدس سرہ وی را نمود ارشد و لا لائے ساییۂ وی کرد روز دگر ہمچنین و چون این معاملہ در حالت یقظہ بود تفاوت در معاملہ و احساس یقظہ نکرد و ا خودش نزول فرمودند وی را علم ہم شد کہ حضرت شیخ اند قدس سرہ و گاہی ندیدہ بود بعد ازان مرفہ حال شد و اسباب دنیاوی زیادہ زیادہ از کفاف شد چون مراجعت از ملک دکن باین سمت نمود بوطن خودش کہ قصبۂ ملاوہ ست قاضی شدہ آمد رخصت توقف روا نداشت و آمد بشرف بیعت مشرف شد از بعض یاران شنیدم کہ حضرت شیخ قدس سرہ الاصفی متوجہ بسیر شد چنانچہ عادت شریفہ بود کہ در اکثری از اوقات علی الصباح براسپ سوار شدہ بجانبی از بیابان و بیشہا و سواحل جوہا متوجہ می شد اگر مرکب عنبو سپاد میرفت بصاحبزادہ والا سید غلام دوست وفقہ اللہ تعالیٰ لما یحبہ و یرضی و رشہ لما وفق ولیہ قدس سرہ الاصفی گفت کہ اگر شخصی بیاید وی را نشانید و تواضع کنید من باز گشتہ میرسم تردد خاطر نشود باز متوجہ بسیر شد بعد چند ساعات آنعزیز آمد و بنتظر رسید حضرت شیخ قدس سرہ الاصفی نشست بعد ازان حضرت شیخ قدس سرہ الاصفی مراجعت نمود و بیعت وی را پذیرائی آورد روزی در خدمت حضرت شیخ قدس سرہ الاصفی نشستہ بودم ذکر احوال صلاح و خیر بود اندرین اثنا گفت کہ بخطاب من لایسمع مخالفتہ مخاطب شدم کہ فلان ولی ازین عالم در ملک دکھن رحلت کرد بنماز وی رو رفتم مردم را دیدم کہ از دفن فارغ شدم بر مزار نماز گذاردم و مراجعت نمودم در اثنای راہ در قصبۂ ملکا کہ در دکھن ست بآن شخص متلاقی شدم و سبب سیدن در

دکن

دیگر

ملاوہ

چوہیا

غلام دوست

بنماز وی رو رفتم

حالت دفن آن بود که مجرد سماع خطاب بعارضی توجه بآن مرشد فی الجمله کفئے شد و از الجمله

انیست که بعض یاران را در معامله دیدیاد ندارم که در یقظه بود و یا در نوم ولیکن نوم

ویقظه وی متساوی ست چه در حالت یقظه پیوسته اخصار اموات و غیب حضار و حاضر

داشت بالتفات و بی التفات و هرگز مؤنت توجه و مراقبه احتیاج نبود که در کل فرو میرفت تا انجا

رسید که تا بحیثین فرو رفت و سر فقط برون ماند اندرین وقت حضرت سید عبد الصمد رحمة الله تعالی

وبارک الله فی اخلافه نمودار شد و گفت که نمی بینی که این چه کرد حضرت شیخ قدس سره الاصفی

میگفت که در دل داشتم که این یار خلاص از درطه یا ازین دست تر داشتم بعد ازان دید که سگها

خوش لباس و زنجیرها زرین دارد شرشده و سرنگون بعد ازان آن یار خلاص یافت سبب وی

آن بود که وی قاضی شده بود و حضرت شیخ قدس سره الاصفی بسیار بسیار ناخوشی از

قضات زمان داشت بعد ازان یار بحضرت شیخ قدس سره الاصفی متلاقی شد و گفت که من

باین بلا مبتلا بودم ما را خلاص نکردند ظاهرا حضرت او فرمود که خلاص از ینجانب بود بخود

خود نبود هرچند بظاهر دست گرفته نکشیدم و در وقتی میگفت که از توجه من خلاص یافت بار

حضرت شیخ قدس سره الاصفی ازان یار پرسید آن سگها کدام بود آن یار گفت الدنیا

جیفة وطالبها کلاب پس حضرت شیخ گفت که بهرچه بقضا راضی شد بد گفت من

انحراف نمودم و هرگز قاضی نخواهم شد بعد ازان تا آخر عمر قاضی نشد حضرت شیخ قدس

سره الاصفی میگفت که آن سگها قضات بودند و از الجمله انیست که حضرت شیخ قدس سره الا

چیزے از دعوات اسما بهر امور دنیاوی یا دینی هرگز نمی دانست و نداشت مگر حدیث و

حاشیه: و از انجمله؛ و احضار؛ در غیر یقظه وی؛ بیرون؛ رحمة الله علیه؛ که می بینی؛ که چه؛ یافته؛ آن یار؛ نکرد و بید؛ آن؛ و از انجمله

[illegible handwritten footnotes]

که وی را اگر از وی کردی گر هیچ لیکن مقام وی بدر رفته بنام علیین و صدیقین رسید مکاشف
بدعوات و تاثیرات اسمائی شده بهر امریکه ملتفت بوی میشد و یا توجه تام میکرد صورت فعلیت
میگرفت و بالجمله بجنت و رضا هر چیز را که میخواست میشد و امثال چنین وی بیشمار خواهد بود
از انجمله اینست که زنی مشتکی آسیب جن بود و اولیای وی آمد تظاهر ساختند حضرت شیخ
قدس سره الاصفی متوجه بوی شد و خادم را گفت که بچابکی وی را بزن وی چند چابک
بر بدنش می رساند فی الفور بحالت قدیم رسید تا این زمان اثری از جن بر وی ظاهر نیست و
ازین جمله اینست که آن یار که حادثه قضا داشت گفت که عسرت از حد گذشته چیزی تعلیم
حضرت شیخ ملهم شد با یتی کریمه وی را تعلیم نمود وی چند بار بخواند یسر بسیار شد تا این زمان
مرفه ست حضرت قدس سره الاصفی در اکثری از اوقات میگفت که عجب ست از ان یار
که این چنین حال را مشاهده نمود و طلب اسباب معاش از وی نرفت لیکن بدانکه آن یار چند
ملبوس با فزونی اسباب معاش که عبارت از زر و مال ست و اسباب مثل تملک راضی
مخرج غلات بود لیکن احیای شب داردو بذکر مشغول میباشد مناسبت با رواح دارد و
معتقد توحید و غیره رموز و از انجمله اینست که عالم جن مسخر وی بود بتسخیر صلوت جن حاضر
میشد اگر وی را میگفت که شخصی را که آزار میدهی بگذار میگذاشت لیکن حضرت شیخ قدس
سره الاصفی متوجه بگذاشت نمیشد مگر احیاناً چه وی مرضی دوست طلبید و سوای ذکر وی
چیزی دگر دوست نمیداشت و ازین قبیل حادثه عجیبه غریبه ست که شخصی از عصبای این ناظم

دیگر ببین ... و از انجمله ... مبتلای ... و از انجمله ... شیخ قدس سره ... شیخ قدس ... رموز ست و از انجمله

[illegible]

این جواهر در سلک تحریر از نسخهٔ قطبی که شرح شمسیه باشد تا آوان شرح مواقف سامع و
قاری این ناظم بود اولیاء وی عزم مناکحه وی کردند در قصبهٔ تحرپور که در نواحی هیراچ است
خطبهٔ وی کردند بعد ازان مناکحت متوجه بآن قصبه شد مردم کثیر همراه شد چنانچه عادت
بالکسر زن خواستن ۱۲
اهل هندست در اثنای راه مریض شد بی سبب ظاهر چو بآن قصبه رسید مردم وی را سوار
کردند بر اسپ چنانچه عادت هندست که مناکح را سوار بر اسپ گردانند میبرند بی سبب ظاهر از پشت
اسپ افتاد و مردم متعجب شدند وی میگفت که گویا کسی از اسپ فرود آورد القصه مناکحت
کرده مراجعت بخانه نمود که ازان قصبه چهارده و یا پانزده کروه مسافت دارد و لیکن
در بیماری تپ وی غیره و درین اثنا احتباس بول قریب شب و روز تمام داشت بعد ازان
زوجهٔ وی را بخانه ابوین فرستادند چنانچه عادت هندست که تا چند سال از نکاح زن
بخانهٔ ابوین می ماند و گاه گاه بخانهٔ زوج می آید تا آنکه الفت کامل گیرد پس بعد چند ماه
چون بیماری رفت و صحت کلی شد عزم آن قصبه که خسر پوره ست نمود چند صور مجتنه بجناب
حضرت قدس سره الاصفی حاضر شد و گفت که آنرا منع کنید تا خطور رفتن بجانب آن قصبه ننماید
حضرت شیخ قدس سره الاصفی بعض یاران که از عصبات وی بودند گفت که وی را منع
کنید تا گرد این کار نگردد و رنه بلای خواهد رسید چون وی و اولیای وی عقیدت بجناب
حضرت شیخ قدس سره الاصفی نداشتند امر وی را بجانب پشت نهادند و محو تعزیت
مرکوز خاطر شدند پس مقرر کردند که فردا متوجه شود از خواب در آخر شب بیدار شد بیدار
ساختن وی و جن چون مرکوز خاطر عزم سیر بسمت آن قصبه بود دانست که مردم برای سفر بیدار
ساختند ازین راه گفت که کتاب من که فلان ست همراه بگیرم یکی ازان وی و جن آن کتاب را گرفت
بوی داد بعد ازان می بیند و شکل مهیب سیاه رنگ جسیم وی بر شکل مردم پهلوان مکروه یکی از انها
هیبت دهنده ۱۲ از ش   قریه ۱۲ ام

فرود
مجتنه کنند
بر بیدار
بسرم است
جسیم وی بر
کد یکے

وی را گرفت و برداشت بدیگری که بکنار سقف که از گاه و چوب بود داد وی گرفت در هند خانه را سقف از گاه و چوبها می سازند و بر دیوارها می نهند و مستوی بعد از ارضی خانه نمی کنند بلکه دیوار یک جانب مرتفع میسازند و دیوار که در وی در و مدخل ست از وی پست مینماید تا باران در هنگام برشکال منحدر شود و درین وقت هوش از وی رفت بعد لمحه مردم خانه بیدار شدند وی را نیافتند تجسس نمودند اثری ندیدند و در سوی خانه بسته یافتند نالان گشتند چه شد و کجا شد و که برد و کجا رفت ای آن چشم و چراغ من کجا شد و ان میوه باغ من کجا شد و وی بعد افاقت میگفت که در انوقت آواز ناله چنین چنان میشنودم و هیچ القصه وی خود را در نواحی قصبه دیوشی که از وطن مالوف وی که قصبه سهالی نام دارد سه کرده کلان که موازی سه فرسنگ خواهد بود در کناره حوضی یافت در افاقت آمد حیران ماند آن طی در حق بعض این مسافت از سر اقدام بود چه در پایهای وی آثار رنج سفر هویدا بود چنانچه آنها و شکستگی آنها و ورم که ازین پیدا میشود و جع در بشره پایها و جنبش و نیز بعض مردم که در نواحی دیوی رونده بودند وی را در دویدن یافتند و دران هنگام در طرفة عین یک جا در رنگین کرده آن جبها آورده بوی دادند ظاهر ارنگ زرد بود بعد از ان از ان موضع قصبه دیگر قریب یافته ازین سبب دران جا رفته بخانه کسی از مقیمان آن قصبه ماند و صاحب خانه بتواضع پیش آمد از وی حال خود را پوشیده و شب بخانه محفوظ مانده چون از خواب بیدار شد خود را در کنار آن حوض یافت که زیاده از نیم کرده ازان قصبه بود حیران شده چه کند سعی بجائے نمیرسد بلکه مجال سعی نداشت درین اثنا در افاقت پس عزیمت آمدن بخانه خود نمود و بوقت شام بخانه رسید تمامه روز در قطع مسافت سه کرده گذشت بسبب ضعف و خراشید گیها در هر دو پا اندرین هیچ اثری آسیب جن نیست پس ازین خویشان وی پیش حضرت شیخ قدس سره الاصفی آمدند و التجا در تفحص

البعد

برشکال

آن

می خفیدم و دیگر هیچ

دیوا

طی بعض

طی این

جنبش

طرفة العین

تمام

پایها پاها

آشنا هیچ

ازین آسیب وارد ند حضرت شیخ قدس سره الاخفی التفات نکرد هر چند این قدر کفایت نشت که التفاتی میکرد و الله اعلم باسرار عباده هر چند از اتمام قصه تعلق باین رساله ندارد ولیکن چون قصه شافی داشت بنظر عوام اقتضاے آن کرد که اتمام باید نمود پس بشنو بعد چندے درویشی از ملامیته که حال قوی داشت پیدا شد و بیاری که از قوم حلاق سر باشد چیزے تلقین نمود وی آسیب زده را در خانه نشاند و بیرون خانه بفاصله چند گز نشست و گفت اگر جنها چیزی بگویند جواب نه دهد و هرگز با آنها تکلم ننماید بعد ازان یار آن ملامتی در خواندن اسما مشغول شد بعد ساعتے آن جنها نمود ار آسیب زده شدند بهمان صورت مهیب که پیش ازین در وقت بودن ظاهر بود آن هر دو جن شور کردند و تهدید و تخویف نمودند که ما از آن جنیه تسلیم بر عالیهم آن جواب نداد درین شغب چندی گذشت بعد ازان بالحاج و عجز پیش آمدند مطابق وصیت جواب نداد بعد ازان بسیار عجز و آرزوی تفصی خود ها کردند سود نکرد لاجرم سست شدند طاقت جنبش و حرکت نماند پس آنها را در دو شیشه بند ساخت آن هر دو جن مثل دود شده داخل آن هر دو شیشه شدند اگر کسی میخواست که برار دبشق نفس می داشت باز آنها را برون آورد مثل دخان بر آمدند و بهمان صورتها متصور شدند باز در شیشها در آورد و در زمینی ظاهر ادر نواحی زید پور که از حضرت باشاصاحبها الله تعالی چهار کرده باشد دفن کرد و گفت اگر آن شیشها بر آید طاقت برون شدن ندارند حالا هیچ تردد خاطر نیست چنانچه چند فرزند شدند و از فرزندکلان فرزند شدند تا این زمان این تحریر انشاء الله تعالی نسل از دیگر فرزند هم خواهد شد الی ما شاء الله تعالی و از انجمله انیست که بمقتضای من له المولی فله الکل تاثیرے بسیار بود ازین راه بر هر که در بعض حالت که از خود غائب می شد میدید بدید حقتعالی و میشنید بشنید حقتعالی و بطش میکرد ببطش حقتعالی نظر میکرد متاثر می شد چنانچه روزے

دران حالت یا مثل وی دیگر حال باشد نظر بر سگے افتاد حالت وی متغیر شد در هر وقتیکه اذان میشنید در هر حالت که می بود برخاسته دویده بدروازه مسجد آمده آواز مے کرد و موذن چون الله اکبر گفت وی هم آواز خود می کرد چون موذن شهادتین گفت وی هم آواز می کرد تا آخر اذان چون موذن از اذان فارغ میشد وی هم از آواز کردن می ماند بجائی که بود میرفت همچنین سالها گذشت و از ینجاست که آن سگ را خاصی در عقیدت بود از ین سبب حضرت شیخ چون بعزم سیر بر می خاست وی همراه میشد روزی حضرت قدس سره الاصفی از اسپ فرود آمد و گلیم خود فرش کرده نشست با حبیب مجاور شد اسپ در سرکشی آمد و گریخت و حضرت شیخ قدس سره الاصفی متوجه نشد چه از زخرفات دنیاویه التفات نداشت آن سگ دوید و سدراه اسپ شد تا آن زمان که اسپ ایستاده شد باز آمد و بجانب حضرت قدس سره الاصفی می آورد و اشارت بسوی جانب اسپ میکرد بعد از ان شخصی آمد حضرت شیخ قدس سره الاصفی بوے گفت که همراه این سگ رود جائیکه برد و آن شخص همچنان کرد دید که اسپ آن نواحی هست گرفت آورد ظاهرا چون آن سگ مرد حضرت شیخ قدس سره الاصفی حکم بدفن وی نمود بی تکفین وغیره اسباب موتی مردم و از انجمله انیست که حضرت شیخ قدس سره الاصفی در زیر درخت برگد بر کناره جوی کلیانی گلیم خود را فرش کرده بکناره جوی رفت تا وضو سازد بعد فراغ وضو بر فرش خود آمد دید که ماری سیاه که از اجنت ماره باشد بر فرش نشسته حضرت شیخ قدس سره الاصفی گفت اگر بقصد فساد آمده برو تا گفت که من بهر استماع ذکر آمده و اولیاء الله تعالی را منکر نیستم ... رفت و از انجمله انیست طیبت حضرت شیخ قدس سره الاصفی مائلی بامرؤ که بر سلم نام

دعقیدت
مزخرفات مزخرف آراسته
تا آن زمان
حضرت شیخ
طیبت
مائلی مرؤ که

داشت بشد دربلدهٔ بهروچ اگر جاے سوار شده پیرفت آن محبوب را همراه می یافت چنانچه میدانست که وی بعین جسد خود همراه ست از نوائب زمان تشنگی درد سر شد چنان استیلا گرفت که قرار نداشت گاهی سر را بلند می گرددگاهی بر فرش می مالید کسی گفت وی را فلان وفلان می بیند کسی نیست که درد وی و ورکند حضرت شیخ قدس سره الاصفی متوجه بوے شد و درد وی را کشید فی الحال وی صحت یافت و درد بر سر مبارک مستولی شد و آزار بسیار شد پیش درویشی رفت وحال را ظاهر کرد وی به نصیحت پیش آمد چه لازم بود که بر هندو بچه انچنین کردن حضرت شیخ قدس سره الاصفی چیزی نفرمود بعد ازان آن درویش وردی استعمال کرد آن وجع فرو شد وصحت شد این بندهٔ درگاه گمان می برد که این حیلهٔ ملاتیه است غالب آنست که بالتفات حضرت شیخ قدس سره الاصفی صحت است بعد ازان حضرت قدس سره الاصفی بزیارت مرتاضی متشرع که دقیقهٔ از دقائق سنت نبویه صلوات الله تعالی اعلی صاحبها وعلی آله نگذاشته رفت وکیفیت همراهی آن معشوق گفت آن شیخ مرتاض گفت اگر آن هندو بچه را شائبهٔ از محبت الٰهی می بود ظن می بردم که وی بجود تو حاضر بود خطرهٔ شماست که رو نمود اندرین اثنا حضرت میر سید عبد الصمد علیه الرحمة وبارک الله تعالی فی اخلافه بحضرت شیخ قدس سره الاصفی ظاهر شد وگفت محبوب را خود باید نگریست وخود معشوق خود باید بود درین وقت معشوق را در خود اعضاے وی را عین اعضائے خود یافت بمجرد این دید محبت وے از دل رفت بعد ازان هیچ دیرا می دید در نظر حسن وزیبائی آمد و وی قبل ازین متوجه بجانب حضرت شیخ قدس سره الاصفی نمیشد حالا میل طبع وی بجانب حضرت شیخ قدس سره الاصفی

بود

بیننه

دردیه

این بندهٔ درگاه

حضرت میر سید عبد الصمد

بسیار لیکن چه الآن قد ندمت وما ینفع الندم قد ضیعت اللبن بالصیف و از انجمله
انیست که روزی در قصبهٔ امیٹھی بود زنی در چاه افتاده وشب بود حضرت شیخ
قدس سره الاصفی در نواحی آن چاه میگذشت حالش دریافت ترحم واحسان بر
حالش بروی صورت گرفت عنایت بوے نمود ومتوجه بحال درمانده شد وے
از چاه برآمد مردم متحیر بودند چون برون آرنده ظاهر نبود بعض مردم بجود نسبت
میکردند آن زن می گفت که من ویرا می شناسم ازین مردم که میگویند نیست
واز انجمله انیست در مجلس بعض علما حرف خرق عوائد درمیان شد وے
استعجاب کراستی که حضرت سیدة النساء فاطمه زهرا رضی الله تعالی عنها از پیغمبر خدا
صلوات الله تعالی علیه وعلی آله دیده که ردای مبارک از پس به پیش میکشیدند اندام
مبارک عائق نمی شد بی تکلف از طرفی بطرفی می آمد حضرت شیخ قدس سره الاصفی گفت
حالا هم بفیض رسول خدا صلوات الله تعالی علیه وعلی آله الطاهرین از امثالی وی
که خلفاے باطن باشند میتواند شد پس گفت چادر را بکشید کشیدند همان طور یافتند

واز انجمله
امیٹھی
بیرون
واز انجمله
فاطمة الزهرا

سر دو طرف چادر را گرفته کشید تا اندام مبارک حائل نشد و در اکثر اوقات
میگفت که فیض روح القدس ار باز مدد فرماید دیگران هم بکنند آنچه مسیحا می کرد
روزی در کنارهٔ حوضی کلان که بسیار مطبوع ست در نواحی موضع ساداموو واقع ست
نشسته بود و گفت این قدرت منحصر بر کسی نیست بالفعل هم میشود بدانکه بعض
مردم گمان می برند که خرق عادت که از انبیا علیهم الصلوة واقع شود از اولیا نمیشود
این حرف عقل زود بقبولش منتج نمی شود چه احیای موتی از اولیا کرامت شده و همین
غیر وی بلا شبهه بلکه فرق این ست که بعد دعوی نبوت اگر صادر شود تصدیقاً معجزه
ورنه کرامت خواه از امثال ما یصدر عن الانبیاء علیهم الصلوة و علی نبینا و آله الطاهرین
و هو الاحق بالقبول والله اعلم و از انجمله انیست که بعیادت بعض مریدان رفته بود وی
بمرضی مبتلا بود که صحت از وی متوقع نبود و صاحب فراش بود چون بلقای خجسته
حضرت شیخ قدس سره الاصفی بهره مند شد و گریست و گفت بعد استفسار و تسلیه
که بهر شدت بیماری و یا خوف مرگ نمی گریم بلکه درین اندیشه ام که در صورت مرض گریه زارم
که از حضرت صاحب غفول میشود این حالت مرا گریان نماید چون حضرت شیخ قدس
سره الاصفی حال وی مشاهده نمود اسم رحیم متجلی شد پس گفت که فلان دل قوی دار
والله تعالی یاد دار بعنایت الهی صحت ست و مراجعت بخانه نمود پس در صحت هر وقت
مترقی بود چنانچه همون روز بخودی خود نشست و از سریر فرود آمد و تناول کرد و بروز
دوم گویا که هیچ اثری از مرض نبود و از انجمله انیست که چون پیوسته لقای
بعد از محرمات طعام که وجه حرمت وی ظاهر نیست اطلاع می یافت و یا حاجبی پیدا می شد
که از تناول آن باز می ماند و اگر کسی بد کردار تلبیس نموده بلباس صوفیانه بوی دوچار

سر هر دو طرف چادر بجانب پیش بود و وسط چادر بر پشت ملتصق بود طرفین بر گرفته

السلام

از اولیا الله

می نماید

و از انجمله

از محرمات حاجبی

می شد التفات نمی کرد بلکه انحراف و تحقیری نمود باوجود که تواضع وی با صوفیان اهل لباس زیاده ازان بود که تصور نموده آید **ازین راه** روزی حاکمی بلدهٔ لکهنو که اقتدار و شوکت شاهانه داشت بلقای مبارک در خانهٔ شیخ دوست محمد که حال قوی داشت و از ماسوای حقتعالی در همه احوال و اوقات درگذشته بود و بنای عمران تجرید از نو محکم ساخته و بذروهٔ سنام تفرید و عشق حقانی رسیده بهره مند شد و دعوت نمود حضرت شیخ قدس سره الاصفی قبول کرد بوقتی طعامی عجیب ساخته فرستاد بوقت دیگر طعام ضیافت حضرت شیخ قدس سره الاصفی می بیند که یک بچه اسپی بصورت و خوش رنگ را مردم گرفته دران وی جدا می کنند حضرت شیخ قدس سره الاصفی گفت برای چه برین تعذیب مینمایند گفتند بهر خوردن شما حضرت شیخ از تناول آن طعام عجیب متنبه شد بوقت دیگر که طعام قسم بقسم آمد حضرت شیخ قدس سره الاصفی گفت همه مردم بخورند برای من نگاه دارند درین وقت میل طبع نیست بوقت دیگر اگر میل اشتهاء شد می خورم چون مردم خورده مطابق اذا طعمتم فانتشروا متفرق شدند مردم آن حاکم هم رفتند آن طعام که نگاه داشته بود گفت من نخواهم خورد خرج نمایند شیخ دوست محمد چون بر بشرهٔ حضرت شیخ قدس سره ملالتی دید گفت چرا ملول هستی حضرت شیخ قدس سره الاصفی گفت بهر این معامله شیخ دوست محمد کلمات گفت که ازو ظاهر می توانند شد که در طعمهٔ امرا و حکام اشتباه و اختلال هست و از صحبت آنها احتراز می باید نمود **وازین راه** نیز حضرت شیخ قدس سره در سایهٔ درخت املی نشسته بود یکایک درویشی آمد و سلام علیک نمود بطریق قوم ملاتی هند به حضرت شیخ قدس سره الاصفی هرگز متوجه بوی نشد و روی خود را از وی میگردانید و وی

حاکمی

صحبت

درویشی

لا سائیس میگفت و حرفها در شان وی بزبان میراند که هرگز از شان وی نباید
علی الخصوص با مردم درویشان چه با آنها حسن سلوک چندان داشت
حاکی از وی است چون سوال میکرد همین طور
از وی معامله میکرد و الحاح در سوال هیچ سود نکرد همه مردم حضار در تحیر و تفکر شدند
که باین معامله از درویشان در پیش نمی آید باز آن درویش راه گرفت یک دو
ساعت نگذشته باشد که مردم از بدوسرای یا از آبادیها که قریب وی اند
آمدند و گفتند سائیسی بود اسپ را اصلاح می نمود و فلان فلان چیز را ید زدے
گرفته برده ظاهرا بلباس فقرا تلبیس نموده رفته مردم حضار گفتند اندرین ساعت
رفته است تفحص کنید آنها در تجسس وی شدند و همچنین وقائع دیگر و احصائے
کرامات خالی از کلفت نیست اینقدر مرهتدی را کفایت دارد والله الهادی
للاتمام فله الحمد و علی انبیه و آله الصلوٰة والسلام و رضوان الله علی اولیائه الکرام فقط

نباید
جنس
است

تمت

الحمد لله که درین زمان مبارک کتاب مستطاب مناقب رزاقیه مصنفه استاذ العلما
حضرت ملا نظام الدین صاحب فرنگی محلی در حالات و کرامات قطب الاقطاب حضرت
آقا باسنه قدس سره الاصفی حسب ارشاد حضرت والا مناقب قبله محترم جناب
مولوی سید ممتاز احمد صاحب بانسوی رزاقی باهتمام و اهتمام زرکثیر ماه جون ۱۹۲۱ء مطابق
۱۳۳۹ھ در مطبع خاکسار عابد علیخان مالک شاهی پریس لکهنو بزیور طبع آراسته و پیراسته شد

بسم اللہ الرحمن الرحیم

قصیدہ تصنیف حضرت مطلع انوار صمد مولوی سید شاہ رؤف احمد صاحب رزاقی بانسوی قدس اللہ سرہ العزیز

اے شہ قطب زمان وے ہادی ہژدہ سرا — گروہ بہر گم رہان ذات تو ایزد رہنما

شمع بزم لم یزل نور چراغ معرفت — گوہر یک دانۂ درج عنایات خدا

روی بر خاک نیاز و با دل پر آرزو — قیصر و فغفور پیش بارگاہت جبہہ سا

تا کہ ہانسی گشت از خاک قدمت مستنیر — شد بہ پیش ذرہ اش خورشید یابند بہا

آید ہمی گوہر عرفان ز فیض دست تست — مستفیض بحر احسان از ثریا تا ثریٰ

معنی الفقر فخری تا زمان مستور بود — ذات پاکت کرد ظاہر از لب معجز نما

گلبن باغ حسینی سر بستان حسن — زیب گلزار ولایت منبع جود و سخا

خاک درگاہ تو باشد پیش ارباب یقین — توتیای دیدۂ عرفان و چشم اتقا

آفتاب لطف تو ہر جا کہ شد پرتو فگن — میشود در یوزہ گر خورشید ہر صبح و مسا

میزداید زنگ از آئینۂ دلہای خلق — خاک درگاہ تو شاہی کند کار جلا

زائران روضت را شد جنت ماوا — میدہد ہر سو ز فیض غیب ہر صبح و مسا

شمع عرفان و حقیقت یافتہ از تو فروغ — آفتاب معرفت بگرفت از رایت ضیا

شرح وصف تو بہ پیم مہر خموشی می زند — ای دل و جانم فدای نام پاکت مرحبا

بسم اللہ الرحمن الرحیم

قصیدہ تصنیف حکیم معصوم علیصاحب ابن حکیم محمد علیصاحب فتحپوری

شہا بفقر در تو زبسکہ مشتاقم — بجان کبیدہ ز عیش و نشاط آفاقم
سرم بدولت دنیا فرو نمی آید — از آنکہ بندۂ درگاہ شاہ رزاقم

قصیدہ

ای شہ تخت ولایت خسرو ملک بقا — قبلۂ ارباب عرفان کعبۂ اہل صفا
ہادی راہ طریقت پیشوای اہل دین — مالک علم حقیقت سالک راہ ہدا
مرشد خلق و مطاع دہر و مولای جہان — قدوۂ اصحاب عرفان قطب جمع اولیا
انجم تابان ہدایت آفتاب معرفت — زبدۂ آل نبی فرزند شاہ لافتا
سرمۂ چشم حقیقت بین بود خاک درش — وز غبار آستانش دیدہ و دل را جلا
ای حریم پاک تو چون باغ خلوت جانفزا — وی سواد روضۂ تو چون صحن جنت دلکشا
کار عیسی میکند ہردم ہوای کوی تو — آب و خاک آستانت درد مندان را دوا
صد کشادہ اندر کشاد آید پدید اہل دل — بسکہ جوشد از در و دیوار تو نور خدا
زائران قبلت را باشد از ہر غم امان — ساکنان آستانت را نجات از ہر بلا
ای خوش آن وقتیکہ بودم طائف درگاہ تو — ایمن از بند معصیت فارغ از قید عنا
گاہ سنگ درگہت بودہ مرا راحتگاہ — گہ غبار آستانت دیدہ را کحل جلا
من بعمر خضر نفروشم اگر خواہد کسی — یکدم از عمری کہ کردم صرف پابوست شہا